

ఆంధ్ర పత్రిక

అంధ్ర

ప్రతి దినము ప్రకటింపబడును.

VOL. I.
సంపుటము ౧

చెన్న పట్టణము 1914 సం॥ జూన్ నెల 6 వ తేది శనివారము.
ఆనందనామ సంవత్సర ధ్యేష్ట శుద్ధ ప్రయోగ దశమి.

No. 58
సంచిక ౫౮

“ఆనంద” గ్రంథమాల, తృతీయ కుసుమము.

శ్రీమదాంధ్ర మహాభారతము వచనము.

ఎట్లనఁ:—“భారతః పశ్చాత్తాపేదః” అన్నట్లు ఇదియు వేదమతము జగద్వినితము. వేదము మాత్రమే కాదు. వేదవేదాంతములకంటె సాధికమైనది ఇది యన్నింటిసారము; సకల శాస్త్ర సర్వస్వము. రాక్షోత్తముల యుద్ధాత్మచరిత్రములును, మహర్షుల మహత్త్వ విశేషములును, కృష్ణుని పరమపాలభ్య వైభవములును నిందు గలవు. ఇంతేకాక యిందు వర్ణాశ్రమ ధర్మములును, ప్రవృత్తి నివృత్తి ధర్మములును, స్వామిధృత్య ధర్మములును, ఆపద్ధర్మములును, అన్నియు నిందుగలవు. సాంఖ్యము, యోగము న్యాయము మొదలగు సమస్త దర్శనములును గలవు. సమస్త పురుషార్థముల స్వరూపములును దత్తతాస్థానములును గలవు. ఇందలి యవాంతరకథలా, ఇన్ని యన్ని యని చెప్ప నలవికాదు. ఇది కథకు కథ, వేదము వేదన, ము, పురాణమునకు పురాణము, ఇతిహాసమునకు ఇతిహాసము, శాస్త్రమునకు శాస్త్రము, కావ్యమునకు కావ్యము, ఏదానికి ఆది, అన్నిటికిని అన్ని. ఇందుగలదియే తక్కినయెడను గలది. ఇందులేనిది మఱియెందును లేనిదే.

ఇది సకలశాస్త్రసారమే కాదు; భగవద్దర్శితామృత పూరమునై యున్నది. భగవంతుని యవతారములలో నిల్ల మనోహరాకారమైన శ్రీ కృష్ణవర్ణమునందలి మోహనలీల లిందున్నవి. మేలయిన కాగితములందు ముద్రితమై చక్కని కాలిగ్రాఫింగుతో గూడియున్నది.

శాశ్వతపు చందాదారులకు తపాలాఖర్చులు సహా వెల
Vol. i ఆదిపర్వము Rs. 1-4-0, Vol. ii ఆదిపర్వము 1-4-0, Vol. iii ఆదిపర్వము సంకల్పము 1-8-0.
ఆర్. వెంకటేశ్వర్ అందుకో, ఆనందముగ్రాలయము, మద్రాసు.

దిన పత్రిక

— (౧) —

ప్రతిదినము 10 పుటల విషయ ముండును.
చందా సం॥ నకు రూ. 12-0-0.
6 నెల సమయముకు రూ. 6-4-0.
3 మాసములకు రూ. 3-4-0.
1 మాసమునకు రూ. 1-2-0.

ప్రతికయం దీక్రింది విషయములుండును.

ఆంధ్రోద్యమము.

ఆంధ్రోదేశాభ్యుదయమునకు సాధనభూతములైన రాజ్యాంగ వ్యవస్థలు, విద్యావ్యాపనము, వ్యవసాయవాణిజ్యవ్యవస్థలు, భాషాభివృద్ధిమొదలగు సకలోద్యమము లీప్రతికయందు స్వతంత్ర విధమున విపులముగ విమర్శింపబడును.

వార్తా వళి.

ఆంధ్రోదేశవార్తలు, పరరాష్ట్రవార్తలు, విదేశవార్తలు, మొదలగు సమస్తవార్తలును సకాలమున సంగ్రహముగఁ బ్రచురింపబడును. ఆంగ్లకావ్యములకు లేకయే సమస్తవార్తలను వెంటనేదీనియందు జదువుటకు వీలుండును. ఆంధ్రోదేశవార్తాపత్రిక సమకూర్చుటకై ప్రత్యేక ప్రతినిధు లేర్పాటు చేయబడుదురు.

చిత్ర పటములు.

ప్రసిద్ధపురుషులయొక్కయు విషయములయొక్కయు స్థలములయొక్కయు చిత్రపటములును, చమత్కారచిత్రపటములును జనరంజకముగ ముద్రింపబడుచుండును.

రాజ్యాంగ వ్యవస్థలు.

నిరంకుశాధికారమును తగ్గించుటకును ప్రజాతంత్రమును వృద్ధిచేయుటకును సాధనభూతములైన గ్రామవ్యవస్థలు, స్థానికపరిపాలనావ్యవస్థలు, రాష్ట్రీయవ్యవస్థలు, సార్వభౌమికపాలనావ్యవస్థలు, శాసననిర్మాణసభల వ్యవహారములు నుచితరీతిని స్వతంత్రవిధమున దీనియందు జర్పింపబడును.

మత సాంఘిక చర్చలు.

జాతిమతపక్ష పాతమునుబాసక సకలమతావలంబములును, అన్నిజాతులవారును, భిన్నాభిప్రాయములను గలవారును సభివృద్ధినిబొందుటకుదగిన యుద్ధారభావములును నాదర్శములును నిష్పక్షపాతిబుద్ధితో వ్యక్తీకరింపబడును.

హైకోర్టు తీర్పులు.

జనోపయోగములైన క్రొత్త హైకోర్టు తీర్పులు, బోర్డునిర్ణయములు, క్రొత్త చట్టములు, ధర్మశాస్త్రమునకు సంబంధించిన ముఖ్యాంశములును ప్రతికయందు విరళముగా డెలుపబడుచుండును.

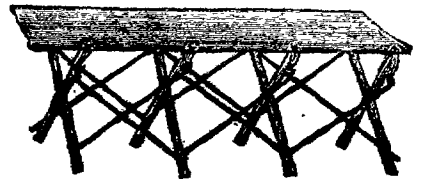
వ్యవసాయ వాణిజ్యములు.

వ్యవసాయశాఖవారు చేయు విమర్శనలు, స్వదేశపరదేశముల లోని నవీన వ్యవసాయపద్ధతులు, యంత్రసాధనములు, లాభకరమైనపరిశ్రమ వ్యాపారములు, పరపతి సంఘములు, వానివలన గలుగులాభములు బహుధరలు మొదలగు విషయములు విరళముగా డెలుపబడును.

గ్రామ వ్యవస్థలు.

గ్రామముల సుఖశీతి కవసరమైన గ్రామకరపాలనము, పంచాయతీసభలు, పరకలిసంఘములు, గ్రామపారిశుధ్యము, వైద్యసహాయము, విద్యావ్యాపనము మొదలగు విషయములు చర్చింపబడును.

ఇది బాణమంత అతిశీలక సాండ్లో అంత అత్యధికబలముకలది.

ఇండియన్ క్యాంపుకాట్.

ఈ క్యాంపుకాట్ మంచము 1000 పానుల బరువును భరించగలదు. 6 అడుగుల 4 అంగుళముల పొడవు, 2 అడుగుల 6 అంగుళముల వెడల్పు, 4 అడుగుల 3 అంగుళముల లైటు.
మంచము ధర 9-8-0 మంచము మడిచిపెట్టు సంచి 2-0-0
దోమతెర 5-12-0 దోమతెర కర్రలు 2-0-0
ఈ సామాను అన్నింటితో పూర్ణధర 18-8-0.
లండను ప్రేసింగు కంపెనీ,
37/38 రత్నబజారువీధి, మద్రాసు.
LONDON TRADING CO.,
37/38 Rattan Bazar Road, Madras.

గ్రంథ ప్రచురణములు.

ఆంధ్రభాషయందు ప్రచురింపబడు ముఖ్య గ్రంథములు పండితులచే జక్కగా విమర్శింపబడి భాషాభ్యుదయమునకును జ్ఞానాభివృద్ధికిని దగిన సాధనములు సూచింపబడును.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

ప్రతివారము వేలకు వేలు విక్రయము.
సీసా 1-కి 0-8-0 అణాలు మాత్రమే.

తలనొప్పుల మాన్పును. వాయువుపోట్ల బావును. పార్శ్వపునొప్పుల బారదోలును. పోట్లపోగొట్టును. వనమూలికలచే హిందూదేశమంగు. తయారుచేయబడు మంచిమందు. సువాసనగలిగియుండును. దీనిని విదేశములలోకూడ వాడుచున్నారు. పండ్లకాయచీ ముడికొనిన మోఝము గలుగదు.

చిరునామా:—ఆంధ్ర పత్రికాకార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం. 212, మద్రాసు.

తామర తైలము

నీకు తామరబాధ గలదా?

ఒక్క- మా తామర తైలము డబ్బాను ఆరు అణాలకు కొని నాలుగైదు సార్లు రాచినయెడల తామర సిగ్గులమగును. నయముకాని యెడల మీ ఆరు అణాలు తిరిగి తీసికొనవచ్చును.

అనేక సంవత్సరములు, మానములు బాధపడిన వారు దీనివలన తక్షణమే సుఖముపొందిరి.

హా! నిమగ్నపట్టక బహుశః బహుశః చందాదారులకు అవకాశము వచ్చినది.

అమృతాంజను డిపో, నెం. 9, జహంగీరు వీధి, చెన్నై పట్టణము.

వారపత్రిక

చందాదారుల కృపాటివలె రూ. 2-8-0

ఈ పత్రికయొక్క యుపయోగము చదివిన వారలకు తెలిసియే యున్నది.

ఇంతవరకు సీపత్రిక సంగతి నెరుగని దేశభాషాభిమానుల సందఱనునమూనా పత్రికను దెప్పించవేచుచున్నాము.

తెలుగు పత్రికల యందెల్లను నెక్కువ వ్యాపకముగల వార్తాపత్రిక.

భూలోక వార్తలను వ్యవహారములను తెలిసి కొనుట కిది తగిన పత్రిక.

దినపత్రిక యొక్కరలేని వారలకు వారపత్రిక

పంపబడు చుండును

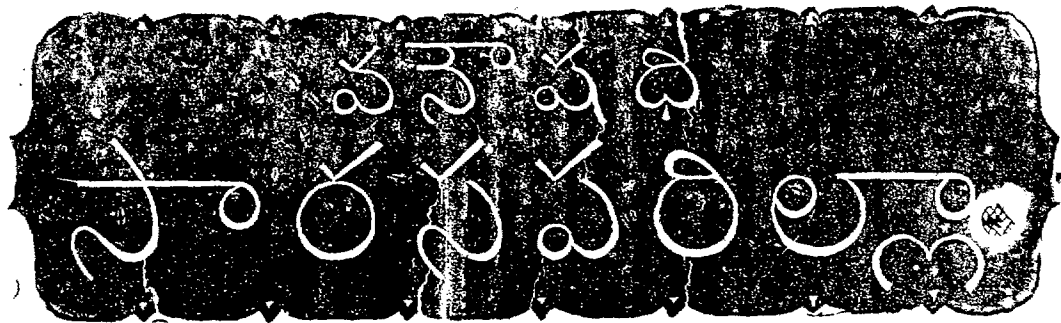
ఆంధ్రపత్రిక జహంగీరు వీధి మదరాసు.

తేలుమందు.

తేలుకాటువలన అపాయము లేదు గాని విశేష బాధ గలదు. తేలుకాటు విషము నెత్తురులో ప్రవేశించును. బాధనరములవెంట పెద్దనరముడగ్గర నుండి లాగుట ప్రారంభించును. కుట్టినచోటును మొద్దగునటుల చేసిన బాధ తగ్గును. ఈ ద్రావకము ననేకులు పరిశీలించిరి. ఇది మిగుల ఘాటు గలిగి నీటివలె నుండును. చెడకుండుటకు గాను రబ్బరు బిరడాగల సీసాలో ముందు పోయబడినది. కుట్టినచోట కొంచెము మందుపోసిన బాధమాయ మగును. ముందు గలిగియున్న తాము బాధపడక నితరులకు పుణ్యము గట్టకొనవచ్చును. ప్రతియింట నుండదగినది.

వెల సీసా 1-కి 0-8-0, వి. పి. సహా 0-12-0.

అమృతాంజను డిపో, నెం. 9 జహంగీరు వీధి, మదరాసు.

ఇది దేహమునందుబుట్టు నెత్తురుగడ్డను మరియు సకల చర్మరోగములను బాగుజేయును. కీళ్ళపోట్లు, పాతవాాయువుపోట్లు, రసపట్టు, రక్తవికారమువలన గలిగిన అన్ని రోగములను దీనివలన నయమగును. ఇది చర్మమునకు కాంతినిగలిగించును. నాడితంతువులకు పుష్టినిగలిగించును. నెత్తురును శుద్ధిపఱచి వృద్ధిచేయును. దీనివలన శరీరమునకు బలము, ఆరోగ్యము కలుగును. ఒక సీసామందును వాడిన తోడనే శరీరములో నొకవిధమైన మార్పు గనుపించును. రెండుసీసాలు వాడిన తోడనే శరీరము బాగుపడును.

సీసా వెల రూ. 1-4-0.

డాక్టరు డి. బి. సావంత్, ౧౪౪, ఫనస్ వాడి, నం. ౨, బొంబాయి

Dr. D. B. SAVANT, No. 144 Fanaswadi, No. 2. Bombay.

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యుల,

ఆయుర్వేదాశ్రమ గ్రంథమాల.

నిశ్చయమునకు సిద్ధముగనుండు గ్రంథములు.

1. మాధుర్యానామ:—సకలరోగములను గుర్తించుటకు వైద్యులకు మిగుల నుపయోగపడు గ్రంథము. వెల ౩-0-0

2. పక్ష్యాపకము:—ప్రతిరోగమునకును పక్ష్యములను అవస్థలను ఆకు వృక్షపులను బోధించును.

వెల చందాదారులకు 0-12-0 ఇతరులకు 1-0-0

3. ఆయుర్వేద చరిత్రామ:—మందుల తేయుటకును వాని లోగల వస్తువుల భేదములను తెలిసికొనుటకును వాని భూమికల నిర్ణయించుటకును ఉపయోగించు నిట్టిగ్రంథ మిది మరకు లేదు. వెల చందాదారులకు 1-2-0 ఇతరులకు 1-8-0

4. అగస్త్యవైద్యము:—చక్షుశ్రోత్రా నైవ్యసాంప్రదాయములను తెలుపును. వెల చందాదారులకు 0-8-0 ఇతరులకు 0-4-0

5. వైద్యరత్న:—ఓవికారకేయ విధమును దీనివలన బోధపర్చుటకు తెలుపును. చందాదారులకు 0-8-0 ఇతరులకు 0-4-0

6. శల్మల్యతంత్రము:—దానినభ్యసించుక్రమము, శస్త్రచికిత్సా వ్యూహము, మొదలగు వానిని తెలుపును. చందాదారులకు 0-8-0 ఇతరులకు 0-4-0

7. ఆయుర్వేదము:—ఆయుర్వేదముయొక్క ప్రాచీనత అంశలి భేదములు, మొదలగు వానిని విపులముగ తెలుపును. వెల చందాదారులకు 0-8-0 ఇతరులకు 0-4-0

N. B. మాగ్రంథమాలలో ముద్రణము నైవ్యసాంప్రదాయ కాబోధనాశ్రమము, గ్రంథముల వన్నిటిని కొనుగాటు చందాదారులుగా రెంచబడుదురు. అట్టివారు దక్షిణాంశ 0-2-0 పంపవలెను. లేదా, పి. పి. తో కనూలుచేయుట.

పాక్లింగ్ పోస్ట్ పేజీకర్పులు కొనుగాట కలిగియున్నవి.

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యుల,

ఆయుర్వేదాశ్రమం, బాన్స్ వీధి, బొంబాయి.

కండ్లకు చలువ జేయును.

మెదడుకు బలమిచ్చును.

ఎండవేడిమి దెలియకుండుటకు పాయ మేమి.

అమృతాంజను తైలము.

ఇది యేమి జేయగలదు.

తలపోట్లను, తలనొప్పులను, మెదడునందలి వేడిమిని, అన్ని విధములగు తలనొప్పులను, నిజముగ అనేకులకు మాన్పినది. విద్యార్థులకు యోచనా పరులకు ప్రాణమిత్రము.

వెల బుడ్డి 1-కి రు. 0-12-0. బుడ్డి 12-కి రు. 8-0-0.

పాక్లింగ్ పోస్ట్ పేజీ వేరు.

కోరువారికి క్యాటలాగు లుచిత్తును.

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యుల,

పి. వి. యస్., పి. యమ్. బి.,

ఆయుర్వేదాశ్రమం, మదరాస్.

అధికముగా కోరువారు సమాపకు రైలు స్టేషన్ దెలుపవలెను.

విజ్ఞాపనము

కొందఱు విశేషకులుకాగితము రెండు ప్రక్కలును జలుగుగావ్రాసి పంపుచున్నారు. రెండు ప్రక్కలు వ్రాయుటలో ముద్రణాకార్యము మిక్కిలి కష్టమగుచున్నది. కావున దయయుంచి విరళముగా కాగితమునకు ఒకవైపుననే వ్రాసి పంపుదురుగాకయని ప్రార్థించుచున్నాము.

[ఆం. ప. సం.]

విజ్ఞాపనము.

చందాదారులు అప్రైసులు వగయిరా మార్పుటకయి యుత్తరములు వ్రాయునప్పుడు పత్రికలు మాకు చేరలేదని వ్రాయువారు ఏయే తేదీల పత్రికలుచేరలేదో వ్రాయనియెడల జవాబు లొసగుటకు వీలులేదు. గాన పత్రిక గాని తేదీలు స్పష్టముగా వ్రాయవలయును.

తాము దినపత్రిక చందాదారులకు వారపత్రిక చందాదారులలో వ్రాసినయెడల చాలనులువుగా నుండుటయేగాక వారికి జవాబులు త్వరగా నొసంగబడగలవు. వారిపేరవచ్చు పత్రికలమీద ముద్రించిన పేరును నెంబరుతోగూడ చించి పంపినయెడల మాకు పని అతిసులభముగాన, అందరట్లు చేయుటకు వేడబడుచున్నాడు.

నోటీసు.

ముందు వారపత్రికకు చందాదారులయి ఇప్పుడు దినపత్రికకు చందాదారులయిన వారికి వారపత్రికతో సవశ్యములేదేని వారపత్రికపై అప్పుతోవచ్చు పేరును చించి నెంబరుతో సహా పంపవలయునని వేడుచున్నాము. అప్పుడే వారపత్రిక బాబతువారికి బాకీయున్న సొమ్ము దినపత్రిక చితాలో జేర్చబడును.

వ్యవస్థాపకుడు.

క్రొత్త నవలలు.

1. రఘునాథజీ:—మహాకావ్య చరిత్రాత్మకము. శివాజీ కాలమునాటిది. 287 పేజీలు గలవు. 0-10-0.

2. తేజసింగు:—రాజస్థానచరిత్రాత్మకము, పీఠరస ప్రధానము. (అమృతాంజను వద్ద.)

ప్రతిపుస్తకము చందాదారులకు 1-8-0.

ఆఖ్యాయికా నెలయము, తెనాలి.

భారతీయ గానవిద్య

మ్యాం దొరసానిగారి అభిప్రాయములు.

మ్యాం దొరసానిగారు, 'రిప్రూ ఆఫ్ రిప్రూస్' పత్రికకు హిందూదేశపు గాన విద్యను గురించి యొక వ్యాసమును వ్రాసియున్నారు. దానినుండి యీ దిగువ విషయములను దాహరించుచున్నాము.

పాశ్చాత్య దేశములందొకను ప్రాదేశిక గాన విద్యను గురించి వింతవింతలు ననేక మిథ్యాభిప్రాయములు కలవు. పాశ్చాత్యుల మనమునకది గ్రామ్యము కాదనుట కాని, పాశ్చాత్యులైనా కది రుచింపదనుట కాని యొకటి. ప్రాదేశిక గాన పద్ధతి దురవగామాలుగ స్వరములచేతను స్వరక్రమముచేతను నేర్పడియుండుట నది పాశ్చాత్యులనీనల కందరానిదనియు, వారి కంఠములకుదుస్సాధ్యమనియు నెంచుట రెండవది. మార్పులలేకయొక్కటే ధోరణిగనుండుటచే వినుగుపుట్టించు ననియు, హాపురాక్షిము నాగణముననియు భావించుట మరయొకటి. ఏదోతోచిన రీతిని యల్లిన పద్ధతియేగాని, లేక (వారసుకొనునట్లు) చీనా జపాను గానపద్ధతులవలెనేదో పురాణగాధయేగాని, యథార్థమై జనాను భవముననున్నది కాదని భ్రమించుట మరయొకటి. ఇట్టి పద్ధతి యొకటి లేనే లేదను కొనుట, కడపటి దుర్భిప్రాయమేయనినను, ముందు వానికంటె నప్రధానమైనది మాత్రము కాదు.

అంతియ దుర్భిప్రాయమునకు గారణము సులభముగ జూపవచ్చును. ఇండియా యందన్ననో, యనేక కారణము లేకీభవించి దేశీయగానమును దాదాపుగ నడుగంట జేసినవి. హిందువులవాడు సామాన్యముగ నెమ్మదితో నేవిషయమునైన గహించు స్వభావము గలవాడుగ నుండును. ఆంగ్లేయుడగు వాడు సామాన్యముగ దేనియందైన విషయమునకు నుండును. దేశీయులయెడ విశేషము నెమ్మదికలవాడని చెప్పటకు ఓలులేదు. తాళయధికుడనని నిశ్చయించి కలిగియుండును. హిందువుగ వాడు పాశ్చాత్యుల కళల విషయమంతయు నేర్చుకొనట కాకుండు యుండును. ఇండియాలోని యాంగ్లేయుని కన్న నోయేమియు లేలియదు. భారతీయ కళల దెలిసి కొనవలెనను కోరికయును లేదు. మరియునికడు, యూరపునందలి కళాభిజ్ఞుల లోనివాడును కాదు. పూర్వము, హిందువులు తమ కళలకు దగిన పోషకముగ భవించుట, భాగ్యవంతులను దేశమునజయించి వచ్చిన వారి నాశ్రయించుచుండెడి వారు. తేలికగ మోసికొని పోదగిన హోమ్స్ నియము పనుమోలిన పియోనో గ్రామఫోను పియసోలా, మొదలగునవియే పోషకము పరికిచ్చినవి. ఇవి బ్రిటిష్ జన్మస్థులకు కొకవిధముగ లాభకారిగ నుండినవి. హిందూదేశమునందలి దివ్యముగ గానసాధనములను వీనిగల్గించుచు నేర్పరులగు పనివాండ్రును, ఈ బ్రిటిష్ పోషకములచురచి పోయిరి. ఒకవేళ నిట్టి పద్ధతులుకాని యిట్టివారుకాని యున్నారను విషయమును కనుగొనుటకయిన వీరు శ్రమ గొనలేదు కాబోలును. పెద్దహోమ్స్ నియము పెట్టెలయపస్వరములను శ్రుతిగ జెట్టుకొని భారతదేశీయ మిశ్రమములగు భక్తి రసరాగములను పాడునట్లు క్రైస్తవ పాఠశాలలందు పిల్లలకు నేర్పినారు. గణగణ లాడుచుండు (హిందూ దేశ మందలి కేసవిత్తముచే నది పలుకు నపస్వరముల నిక నేగాన సాధనము బలుకనేరదు) పియోనోను శ్రుతిగనుంచుకొని యేనో గ్రామ్యములుకాని పాటలుపాడియెనను, బ్రుచునుచుండు గ్రామఫోనులోనుండి విను పడు ని కృష్ణ గాయకుల పాటలచే నెనను దమయందేకువచ్చు భారతీయులకు విందు జేయుచుండిరి. భారతీయుల రాగములకుగాని యాలాపములకు గాని, మన (ఆరెస్ట్రా) 'సింఫోనీ'లకు నైనగాని సరికాక పోయినను కొంతవలకు వుంచిదేయనదగిన యిట్టి 'హ్యాండు' వాద్యములచే భారతీయుల గాన రుచికి నాహార మొసగిరి. ఇదంతయుజూచి, తనజ్ఞానము నభివృద్ధిచేసికొన గోధున్న భారతీయు డల్లాసముతో వీనినే పాశ్చాత్యగానముగ భావించి, నేర్చుకొనుటచే పాశ్చాత్యులకప్పిని దానగ్రహింప వేడ్క గొనెను. ఇట్లే భారతీయులు నేర్చుకొని తమపిల్లలకు నేర్పించి, తుదకుమనన్ననో భారతదేశీయ సంఘమునందగ్రగణ్యులగు వారిలో నధికారము తమ కిణలకు బదులుగ హోమ్స్ నియము గ్రామఫోనులనే యుపయోగించుటను జూచుచున్నాము.

అనేక విషయములలో నీవిదేశగాన సాధనములపై మనముచే దేశీయగాయకులు పూర్వమువలె దమ వృత్తుల నవలంబింపలే కున్నారు. ప్రాథమిక యూరపీయముగాయకు లిండియాలో లేనికారణమున నీరీతి నికృష్టముగ యూరపీయము గానమును భారతీయులు సాధారణముగ గ్రహించిన వారైరి.

కాని, మనగానమందలి హోమ్స్ నియముగ దానిని వారికొసంగినను అంతమాత్రమున వారిగానముచికి తగిన సంకృష్టి నొనర్పలేము. సంకీర్ణమెట్లుండ వలయునోయను విషయమున మనకిదివరలో నుండు సంకుచితాభిప్రాయములు, జాతిభేదమును జట్టి మన కను భారతీయులకునుండబట్టి సానభేదములు మున్నగు మన విజాతీయవికారములను మనమధికులమనుకొను నహం భావమునున్న మనము పరిత్యజింపవలసి యుండును. మనమిట్లే న్నడును జేసియుండలేదు. హిందూదేశ గాయకుల పాటలపై తే వినియున్నాము. కాని వీనియందలి నగమును బూర్వముగ గ్రోలుటకు వలయుతాత్పర్యమును మనము వీరియెడల నెన్నడును గలిగి యుండలేదు.

హిందువుల సంకీర్ణము (అట్లే ప్రాదేశిక సంకీర్ణము లన్నియు) పాశ్చాత్యులకు గ్రామ్యము కాదనునది, యీ సంకీర్ణము నందలి శ్రేష్ఠములగు గానములను విని యుండని వానికి మాత్రముండబట్టి నమృతము. ఏమాత్రము సంకీర్ణ మందభిరుచిల పాశ్చాత్యునికిని హిందువులగానము నందామోదము జనించుట కంతోనేపు పట్టును. ప్రకృతినిజట్టి యిది యిట్లుండుటలో విపరీత మేమియులేదు. పాదేశిక వికారసమును మన మాస్వాదింప సమరులమైయుండ, మార్గముకలిగి వలయునట్లే బ్రయోగింపనగు శుద్ధస్వరముల మూలమున క్యక్రమముగ గాన రసము నెంత సునాయాగముగ గ్రోలగలము! ఇందుకలననే గాన గ్రంథముల భాషాంతరీకరించుట వాజ్ఞయ గ్రంథముకలలే సాధ్యము కాకపోయినను, ఈలోపమంతగా పాధింపదు. చెవులు లేక నే స్వరముల బలుకు ఓ డేలు మున్నగు సాధనములందును గాత్రగానమునందును మన మెరియున్న వే హిందూగాన సరళియందలి స్వరములన్నియును. హిందువుల సంకీర్ణములో ననేక గానములు కలవు. యూరపునందలి కుశీలపులమూలమున పాశ్చాత్యులు రాగములకు గొంతకర కల వాటనుపడియున్నారు. కావున "కేలి" గానానుభవము కలవారు హిందూరాగముల నామోదించుట చాల సులభము. యూరపునందలి కుశీలపులగానమునకును హిందువులగానము నకు సంబంధ మర్థంత సన్నిహితమైయుండుటచే వీరిగాన మాదిని ప్రాదేశికజాతిమై యుండునటు తోచెదని.

కుశీలపులు.

మనదేశపు కుశీలపులలో సరియైనవారు కొన్ని యంతరస్వరములను గూడ నవయోగించు చున్నారు. అనగా తమ గానమందలి స్వరములకు నీచోచ్చతా భేదములచే స్వల్పముగ మార్పుగలిగియుండు స్వరములని యర్థము. నిజముగ నివిలేనిచో సంపూర్ణముగ రక్తి లుగ నేరదు. పాశ్చాత్యగానమున హోమ్స్ నియము నడల్లో, ప్రాదేశిక గానమందలి యంతరస్వరములకుచుట్టిచే. పాదేశిక గానముజూచి నాపాశ్చాత్యమిట్లును, "ఓహో" యిది హోమ్స్ ని "వర్ణితమైనగానము" అనుచున్నారు. దీనికి నాప్రత్యుత్తర మేమన "మనయాధునిక గానమందుండునది యంతర స్వరరహితమైనహోమ్స్ ని" యనుటయే. (హోమ్స్ నియ నగా (కావ్యత). ప్రాదేశికములందు కుశీలపులకువిద్యారంతులగు గాయకులకు నెట్లో, పాశ్చాత్య దేశములందుకు కీలపులనునట్లే, యీ యంతర స్వరములు సాధారణ ప్రయోగముననున్నవి. అట్లేనో నీ స్వరాంతరార్థముల నెట్లునుకొనుటకు గారణ మేమి? పరిశీలించి చూచినచో దీనికి సమర్థానము మిగులతేలిక గనే కన్పట్టును. కవచిన కొన్ని శతాబ్దములలో పాశ్చాత్యగాయకులు గానమందలి శ్రావ్యతాభి వృద్ధిపరునగోరి పియోనో, వంటి ఖుళి మైన స్వరములు గల గానసాధనములనే యుపయోగించుచు వచ్చిరి. ఈపద్ధతులను గాన యంత్రములందు మాత్రమవలంబించినచో వాగుననే యుండి యుండును. అట్లు కాక సంకీర్ణమై పెట్టెలనుండి వెడల్పు న భుచితములగు స్వరముల ప్రకారమే గాత్రస్వరములను గూడ నిర్ణయింప సాగిరి. అంతట నీ గాత్రస్వరములు చెడిపోయి వానియందలి శ్రావ్యతాగూములకు హానికల్గినది. పియోనో లననుసరించియే మనగాత్రములను క్షీణించు నియమమును చెట్టు కొంటిమిగాన నీయంతరస్వరములను బలుకుసామర్థ్యము మనకు తగ్గి పోయినది. మన ప్రాచీన పాశ్చాత్య గాయకులే యంతర స్వరములను బాడగలిగి యుండిరి; పరిశీలించి చూడగా ప్రాదేశికగానములందును రాగములందును గల స్వేచ్ఛయు నాతుకకకకకకయు మన పూర్వుల పాటలందుగూడ నుండుటయే దీనికి నిదర్శనము. మన మిప్పుడు శ్రమపడి యీ అంతర స్వరముల నేర్చుకొన వలసి న పనిలేదు. మనము చేయవలసినదంతయు, కొలదితాబ్దముల క్రిందట మనవారి కుండి నట్టియు నిప్పుడును మనదేశపు కుశీలపులందట్టి న్నటియు

దానిని మరల మనము జ్ఞప్తికివెచ్చు కొనుటయే మనము చేయవలసిన దంతయు. హిందూ గాయకుల రీతిని కల్పిత నిర్బంధములకు లోబడక స్వాభావికముగను సహజ నూర్తితోడను గానము నేయుటయే. ఇట్లు చేసితిమేని, యంతర స్వరముల విషయము మనకుండు శంకలన్నియు నివర్తించును.

ప్రాకృతా వస్తువులందును కలవానికి క్లిష్టములగు తాళ భేదములు దుగ్రహ్యములనుట యందరికిని దెలిసినదే. దెబ్బకును దెబ్బ పనుండు సంకరమందుగాని, దెబ్బలతీ ప్రయందు గాని విశేష భేదములేకండ రెండు మూడు చిన్న దెబ్బలు తనతో లుపై గొట్టుట కంటె నెక్కువయేమియు వనచరులకును గొండవారికిని చేతకాదు. దీని ధ్వనియందంతకుట నెక్కువయేమియు లేదుగాన, దీనిన 'టూటూ' అనుపేరు సరిగ నేయున్నది. కాని, యింద్రజాలమో యన్నట్లుతోపించు స్వర పరంపరల నుత్పాదించజేయు హిందువుల మద్దలము కీమోటుపేరు నెట్లుటకు గారణమేమి? హైందవమార్గంగితుడన్న నో గొప్పకళాభిజ్ఞుడు. మృదంగము కృదానితోడనే నుక రెనుమకన్నట్టో యను దానినిగూడ వాయించి మనల నానందపరచుటకు చేయగలను. అనేక విధములగు తాళముల నొకటివెంబడి నొకటివాయించి మృదంగధ్వనుల విజృంభింపజేసి యాస్పృశ్యముగ విధమున వినువారికి దన్వయత్వము గొలుపగలడు. ఇటువంటి వాయించునై యొకమార్కవట్టి కిగనాములు డబ్బాపై నొకా నొక వికారి కుట్టవాడు వాయించుచుండ జూచితిరి; ఆయనభవము వలననే హిందూగానము నందలి మాధుర్యమును పరకళికాణ సామర్థ్యమును నేను మెట్టమెదట గుర్రెగుండు కల్గినది.

ప్రాంసు దేశము.

అచ్చటిబాలుర విద్యాపద్ధతి.

ప్రస్తుత మాంగ్లేషమున విద్యకై విశేషధనము ఖర్చుగుచున్నది. పన్నులలో చాలభాగము దీనిపై వినియోగింప బడుచున్నది. ఇదిగాక తమబాలురకు ఉన్నత విద్యగాని కర్మవిద్యలు మొదలైన వారిగాని నేర్పదలచిన వారు దానికై విశేషముగా ద్రవ్యమును వ్యయముచేయ నలసియున్నది. ఇట్లు చేయుచున్నచు సాధారణముగా నిచ్చటకూడ బాలురకు ప్రాంసు, జర్మనీల యందలి పాగుగ జ్ఞానము కలుగుట లేదట. ఈ సందర్భమున ప్రాంసు దేశ విద్యాపద్ధతులు చూడ తప్పక తెలిసికొనఁ దగినవి.

ప్రాంసులోని విద్యాలయముల నెప్పకేని మాదవలచికి నాదేశపు విద్యాలయంత్రి యొద్దనుండియు వక్రశాఖా మంత్రి యొద్దనుండియు వ్రాత మూలముగా నమరుమిని బొందవలయును. విద్యాలయములకు వక్రకమంత్రితో సంబంధ ముండుట మనకు విచిత్రముగా తోచుచుగాని వక్రకమును బోధించు ప్రక్రియ యచ్చటి విద్యాలయములయందీ పద్ధతినల చాల యభివృద్ధి గాంచినది. కనుకనే వక్రక శాఖాధికారి క్రింద నావిద్యాలయము నుంచుటను జన్మనికూడ అనుకరించినది.

ప్రాచీనవిద్యమొదలుకొని విశ్వవిద్యాలయములవరకు బోధించు సామాన్య విద్యాలయములన్నియు విద్యాలయత్వ ధీనముగానుండును. మధ్య (సెకండరీ) విద్యకు ప్రాంసు దేశము 17 పరిషత్తులుగా విభజింపబడినది. ప్రతిపరిషత్తునకు నొక యధికారి ప్రాంసు దేశాధ్యక్షునిచే నియమింపబడును. ఈయొక సహాయుడేయుట కొక కార్యక్రమోపాక సద్ధాయుండును. పరిషత్పరీక్షకులకు నొకరు ప్రాచీనవిద్యను వ్యాపింపజేయును.

విద్యా పరిపాలనముకూడ మునిసిపలు పరిపాలనమువలెనే కొన్ని శాఖలుగా విభజింపబడి యిందు వివిధములగు సంతకాగములు కలిగియుండును. శాఖా సభయందు బోధన కళాశాలాధికారులు, పరీక్షకులు విద్యాలయ ప్రధానోపాధ్యాయులు, ఉపాధ్యాయులు ప్రముఖేలు ముఖ్యులు అధికారులు గూడ ప్రతినిధులై వచ్చియుండును. ఏప్లానమున నెన్నివిద్యాలయము లుండవలసినదియు వానిస్వభావమును, నియమములను వీరే నిశ్చయింపను. సభాధ్యక్షుడు ఉపాధ్యాయుల నియమించును. ఈయుద్ద్యోగియులు జీతములన్నిటిని ప్రభుత్వమువారే పెట్టుకొందురు.

1881 యందు ప్రాంసు దేశమునందు విద్యాదాన ముచిలిము చేయబడెను. 1882లో నది బలవంతము చేయబడెను. 1886లో విద్యాలయములయందు మరల సంబంధమును తీసి సాగవైచి. 6 మొదలు 18 వయస్సుగకు బాలురు తప్పక చదువవలసియున్నది. కాని యీపద్ధతి విశేష జవాప్రదముగాదు.

డిల్లీ, జమ్మపూరు ములకు యాత్రచేసిన వాగుండజుమ్మపూరు
 జమ్మసింగుగారు రాత్రితో కట్టించిన పెద్దఖగోళ శోధనాలయ
 ములకు చూచి యాశ్చర్యపడి యుండును. ఈ బ్రహ్మాండ భవ
 నములకు, ఈ కాలమునకూడ సాధారణముగా స్థము తెలి
 యని గణిత చిత్రములకు మనపూర్వకాలము లోని విశేష
 ములుగా నెంచుకొన లేగియున్నవి. పూర్వము శోధనాధి
 కారుల పట్నముకాని వారిచ్చిన రిపోర్టులక జమ్మసింగు గారు
 స్థాపించిన జమ్మపూరు. ఉజ్జయిని, మధురా, కాశీ, డిల్లీ ఆలా
 యము లైదింటిలోను ఉజ్జయినిలోని శోధనాలయము మరల
 నుపయోగమున కెట్లుగునునని తెలియ వచ్చుచున్నది. రిపోర్టు
 వివరముల్లు వ్రాయబడి యున్నది. బొంబాయిలో 1914 యందు
 హిందూదేశమునం దన్ని పూర్వములనుండి వచ్చిన శోధి
 తాశ్రుజ్ఞుల సభయొకటి చేయబడినది. అప్పుడు హిందూదేశ
 మున నొకమధ్యస్థానమున ఖగోళ శోధన కాలము స్థాపింప
 వలయు నని తీర్మానము చేయబడినది. హైందవ
 పంచాంగ సంస్కార సమాజము వీరిచే నియమింప
 బడి యాకార్యము నిర్వహింప సిద్ధముగానున్నది. ఈ కాలయు
 జముమందుండవలయునని యోగిలు చేయబడినది. భరత
 ఖండముయొక్క మధ్యప్రదేశమునందుండును, హిందువుల
 పుణ్యక్షేత్రములలో నొకటియై, చిగకాలము శాస్త్రజ్ఞులకును,
 కవిశ్లోకలకు కావాసమై హైందవ శోధితులమునకు నాకర
 మై వెలసిన యుజ్జయినిలోనే యాగణితకాల స్థాపింపబడుట
 యెంతయు యుక్తముగానున్నది. ఉజ్జయినిస్థానమే భార
 తీయ శోధితివయు ననితత్తరేఖగా చక్కనగుండబడుచుండినది.
 అంగవలన విచ్చటి దృగ్గణితకాలను తమవశము చేయింపువల
 సివని హైందవ పంచాంగ సంస్కారముగాడిగిరి. ఇంతటి
 రాతి యుపకరణములు కొన్ని వంగిపోయి యుపయోగ
 కారులు కాకయున్నవి. వాటిని మరల కట్టింపవలసియున్నవి.
 ఈమహా భవనములును ప్రస్తుతస్థితి కనుకూలుముగా నుండవల
 యు. తమచేత లేనిపోని మార్పులు చేయక సుగాపూర్వస్థితికి
 వీనిని తీసికొనిరావలయును.

17 వ గుంటూరు మండల సంఘసంస్కరణ సభ.

ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షుని స్వాగతోపన్యాసము.

ఈ నెల 6 వ తేదీన ఒంగోలులో జరిగిన 17 వ గుంటూరు మండల సంఘ సంస్కరణ సభయొక్క సన్మానసభా ధ్యక్షులగు కొండేపి రామకృష్ణగారు యువన్యాసము నుండి యాభాగములు ముద్రింపబడు చున్నవి:—

ఆదినుండియు మనహిందూ సంఘము మార్పులనందుచు నేయున్నది. అట్టి మార్పులకే యే సంఘమును వృద్ధికరం గాదు. వేదముల కాలమునుండి నవీన కాలమువరకు మన హిందూ సంఘముయొక్క చరిత్రను చూడ నిది యడుగడుగునకు వెళ్ళకొందరు మహాపురుషులయొక్క స్వాధీనత్యాగ ప్రయత్నములచే సంస్కరణము నొంది గుళింబులనందుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. మనపూర్వులలో చనేటలగు ఋషిసత్తము లడవులయందుండి సంస్కరణముల కొలది యజ్ఞములనివర్తన నాచారము భారతకాలమునకు గ్రహముగ దొంగింపబడి యయ్యజ్ఞక్రియలకు మాటు పారాజీక కర్మ కాండ యాచరణలోనికి వచ్చెను. అట్టి యాచారములయందలి మార్పు సంఘసంస్కరణమే. కాబట్టి స్పృహకలిగిన ఋషిమూర్తులగుడ సంఘసంస్కరణయే కావలెనని వలెను. విశేషము మతస్థాపకులగు మహాత్ముడు, క్రైస్తవ మొదలగువారు తమ కాలములయందలి సంఘములలోగల లోపముల సవరించుటకు వీలగునట్లు తమ మత సిద్ధాంతములను బ్రకటించుటచే వారు మత సంస్కరణకాలకాక సంఘసంస్కరణలుగాడ నగుచున్నారు. అట్లే మనదేశమునందును బ్రహ్మక్షత్రియుల వివాదములజూచి, దానిచే సంఘమునకు గలగు బలహీనతనారని దేశమునకు గలగ్రామీణులగాంచి యాలోచనమును మార్చి సాత్విక యోగ భావము నొక సిద్ధాంతముగ నైకొని యువనృసింది శ్రీబుద్ధదేవుడు మన సంఘమునకుతయ మేలొనర్చెనా? అదియు సంఘసంస్కరణమే. ఆకల గొన్నికందల సంవత్సరములకు శాస్త్రము, మొదలగువాను శక్తిపూజచేయుచు, నర బలులిచ్చుచు, జీవహింస నొనర్చుచు, మాంసాహారములచేతను మద్యపానములచేతను మగ్గుతులై గురంత దురాచారముల పాలై యుండ నతికఠిన ప్రయత్నములచే వానిని మొదలంటంగోసి తుదకుట నాశమొందించి సంఘమునకు మహోపకార మొదర్చిన శంకరాచార్యులకు శ్రీశంకరాచార్యుని కార్యము తెల్ల మీకెలకకుం డెల్లంజేకదా. అదియు సంఘసంస్కరణమే. వీరబ్రహ్మచర్యమహాత్మ్యములై మతవిషయకంబులెకాని సాంఘికములుగావని కొందఱు ప్రాచీన ఋషిమహర్షులు. మన దేశములో ననాదిగ నీ కెందు విషయములను సమ్యేక్షనమై పురి గొనియున్నవి. సంఘముయొక్క ఫిలినిబట్టి యప్పటి జనుల నీతియు, నీతినిబట్టి మరలను విలసిల్లుటచే మత విషయమే సాంఘిక విషయముగాను, మత సంస్కరణమే సాంఘిక సంస్కరణముగాను, మతసంస్కరణలే సాంఘిక సంస్కరణలుగాను భావించుకొన కలసియున్నది.

విశేషసూచనములు.

పురాతనకాలములు. చివరకాలములగున్న యాలోచింప మన హిందూ సంఘమునందు రాచపుంతులై నుండు సహగమనమును నిలిపి వేయుటచేసెను, వివాహము కలక జాతీయసంకలన మేర్పరచుట చేసెను మనకు సహోపకారమొనర్చు బ్రయత్నించిన అష్టగురు క్రమవర్తికి మనము కృతజ్ఞులము కాలసి యున్నది. నానికార్యమును సంఘసంస్కరణమే. అయితే మన యిప్పటి సంస్కరణ ధీజనులను మన దేశమునందు నాటికని మహాపురుషుల శ్రీగణా రామమోహనరాయలు. వీరి స్వాధీనత్యాగమును సహోపకార భరోసాయ నన్నిదిశల యందును దుండభిధ్యాయులకలె క్రొనుచున్నది. వీరి సన్ని యన్నముల చేసిన మనదేశమందలి నాశమొలనెల్ల నన్ని ముఖంబున దిగ్వివిధముల సహగమన దురాచారవిశాచము సమయింపబడినది. వీరి తిర్యగ్ ప్రపంచిత ఈశ్వరవంద విద్యాసాగరులవారు హిందూ నిరంతువుల దుష్టిని నాది, నిలపించి యయ్యబల నిట్టార్పులగాంచి మనకు గణుగ హిందూ విశేష భావ్యవాహువులై మేష్టమునట్లు ప్రయత్నించి వారిని చాలకఱకు నివారించు జూచిరి.

ఆచారములు.

ఒకసంఘమునందలి యాచారములెల్ల దేశకాల భేదములనుబట్టి మారుచుండును. అచార్యులములనుబట్టి చట్టములు మారులెను. చట్టములాయాకాలముల యందలి సంఘాచారములయొక్క గ్రంథికరణములెగాని వేరుకావు. దీనికి నిది చూపుము? మనలో బహుమతిగ స్పృహలుండుటయు నవి

వేర్వేరు కాలములందు వేర్వేరుపండితులచే వ్రాయబడి యుండుటయు, నొక్కొకవిషయమున నాస్పృహకీర్తలు భిన్నాభిప్రాయాలై కన్పట్టుటయుజూడ నవి కాలాచారముల ననుసరించి మారినవని గ్రహించవలసియున్నది. కాబట్టి చట్టములు జనులయాచారముల ననుసరింపకలెనుగాని జనులు చట్టములకు బాక నలు కాగూడదు. లేక చట్టములు, స్పృహలు“ కర్మవర్ధకులు కాలము ననుసరించి మారుటయొక్క యొకదేశ మందలి వివిధభాగంబుల వివిధముల నుండుననియు. సభ్యాసములనను, కృత్రిమనను, యుక్తమగు మార్పులకలను నొక సంఘమాగోగ్యముగ నుండుననియు శ్రీరామకృష్ణస్వామివారు యజ్ఞభావము నొక యువన్యాసములో నుడిగియున్నారు. కాబట్టి సంఘసంస్కరణలోదేశములకు విషయములగు కొందరు ఘావండాలు చెప్పనట్లెప్పటి స్పృహలో నిష్పడనునందలంబడవలయునన్న సభాధ్యక్షుకదా. కావున నాస్పృహల నాకల నుంచుడు; ఇప్పటి స్థితిగతుల చూచుకొనుడు; దేశకాల భేదముల నరయుడు; సాంఘికలోపముల సవరించుకొనుడు; కృత్రిమిందుడు.

సంఘ సంస్కరణలు.

ఈకాలమునందు సంఘసంస్కరణయొక్క యుద్దేశ్యములు నిర్విఘ్నముగ నొనగూటలేదు. వీలయక, వారికార్యక్రమమున కొంత లోపముగలదు. బుద్ధుడు, నానక్, శంకరుడు మొదలగువారు సంస్కరణయొక్క బూర్వమతి సిద్ధాంతములనుండి భేదింపక, పూర్వాచారముల నిరసింపక, వారి నేయుక్తముగను, క్రమముగను, మార్చి సర్వజనాదరణనొంది. ఇప్పటివాళ్ళునో క్రమక్రమముగ దమయుద్దేశ్యముల నెవేర్చి కొనక యన్నియు నొక్కసారిగ సంస్కరణమొనర్చు ప్రయత్నములో బూర్వాచారపరాయణులగు వారికి ఒకేసరితమ ప్రయత్నములయందు బరాజము నొందుచున్నారు. ఇక్కారణములననే కావలె సంస్కరణాంగోళన మొక్కవయై కక్షలు ప్రబలుచున్నవి. అయినను సంస్కరణాభిలాషుల ధైర్యమునొందక శాంతముతోను, పట్టుదలతోను పనిచేయవలెను. తమప్రయత్నములెంత సమర్థములుగలవి యెనను నొక విషయము యుక్తివహించినగాని జనులయందు వానిని యికిల్పి గాగ్రసాధనమొనర్చుట కష్టము. వారు ముందు సర్వజనసమ్మతములై సర్వశాస్త్ర విశిష్టములైయుండు సాంఘికలోపముల సంస్కరించి, సర్వజనాదరణనొంది తర్వాత రక్షింపవలెనై ప్రయత్నించుట మేలు.

ప్రీతినిచ్చి.

ఇప్పటి నాగరక రాష్ట్రము లన్నిటిలో బ్రధాన విద్యుగృంధముజేయు విషయమును జూడ మనదేశములో గూడ విద్యావ్యాపన మర్హనమై గన్పట్టుచున్నది. 1911 సంవత్సరపు జనాభా లెక్కల ప్రకారము మన జిల్లాయందలి 856665 పురుషులగును 93456 మందికి మాత్రమే విద్యాగృంధముగలదు. తక్కిన 763209 మందికితక్షణము గూడ రావు. మనవారి విషయములను మనజిల్లాయందలి 840886 స్త్రీలలో 8564 గురు మాత్రమే కొంతవరకుయిన విద్యనభ్యసించి యున్నారు. రెక్కిన 832322 మంది చదువక నెటుగంటిన్ యెటుగనె యెటుగను. అనగా మన జిల్లాయందలి మగవారిలో గూటి కిండుమిండు పదియందలి నాడువారిలో గూటి 1కి రెండుగనాడు చదువుకొనినవారు గలవని లెక్క చేల్చుచున్నాను. మన జిల్లాలో విద్య లుంకను నెంతవ్యాపించి కలయునో చూడుడు. మగవారు చదువుకొనుటకు గొంతవరకుయక నగునై పన్నెది యున్నదిగాని స్త్రీ విద్యావ్యాపనము కంకను నట్టికనుల పాగున నేర్పడియుండలేదు. చాలికా పాఠశాలల సంఖ్య కృత్రికకడెను. వారికి దగిన సమాజముల సంఖ్య యెక్కువలయును. వారికినిచింతములగు గ్రంథములసంఖ్య హెచ్చుకావలెను. వారి కనుకూలములగు పరిమందినములును పుస్తక భాండా గారములును మల్పి తీకవలెను. ప్రతి మహాత్ముడును తనకుమాత్రమే విద్యచేసింది కొంతవరకుయక చదువినే వివాహము చేయుటలేదని పట్టుపట్టకలయును. స్త్రీలు చదువుకొనుట తప్పకము. వారిని సాటింపజూపకలదు. అదియే ప్రతిభా తియొక్క మహోన్నతి స్థితికి గాఢమై యున్నది. ఏబాతి కనున గని నెంచి జూలసాటు సయము నుండి యనేకవిధముల విద్యనేర్పరచినది నాశీరయికాన కల్గివారు మూడవతీరయందున్న బాతి కేంద్రతీర గురునో నొందింపుడు. పూర్వకాలమున గావీదాసుని భార్య, భావసుతి, కళ్యాణి దేవి మొదలగు నారీరత్నములు నేనెలు విద్యాభ్యాసములచే భరతరత్నమున కట్టి యనంది క్రిత్యేచ్చిగా తెలిసికొనుడు కాన నిప్పటివారికిగూడ నట్టి సన్మత్యంతమును గలుగజేసి భారతరాజానికి యంశంబుగూర్చు బ్రయత్నించుడు. మనజిల్లాలో స్త్రీ విద్యావ్యాపన మొనర్చు గొందరు సమర్థులు ప్రయత్నించుచున్నారని చెప్పటకంటెయు నానందముగ నున్నది. గుంటూరు న్యాయవాదులు కొండా వెంకటప్పయ్య పంతులు

గారు వేటపాలెములో శ్రీ భారదా నికేతనమును బాలికా పాఠశాల స్థాపించి యచ్చట హిందూ విశేషపురుషులకు నుచితముగ విద్యనెప్పించ నుద్దేశించి యున్నట్లుల గొన్నిసంవత్సరములుగ వినుచున్నారము. వారు సత్సేవకర్తనా భువంభరులగు నెవ్వనినేని ప్రతినిధిగ నచ్చట నియమించి యాయుద్దేశమును క్షేత్రలో కొనసాగింతురని కోరుచున్నాను.

వేర్వేరుసంస్కరణ.

మనసంఘములో మిక్కిలి నిందమపాత్రమైన లెగ యొక్కదీకలదు. ఆదేశభాగ్యజాతి. అది విరాతనకాలమునుండియు మనదేశము సంస్కర్తు కానించుచున్నది. తొలుత దేవాలయములయందు భగవత్పార్వీర్ధన మనకు వాటల వనగమగుట చేతను యాపాటలు చాడుటకు గగినవారు స్త్రీతేయగుట చేతను కొందరు వేదాసీలను వేర నియమించ బడిరి వీరు క్రమముగా నావృత్తులను విడిచి కృత్రిమవృత్తి నలంబించి దేశమునకు దాముచేయు పేలునకంటె నెక్కువ కీడుకలిగించుచున్నారు. వీరుచెడుటయొక్క యితర శిశువులనుకొని పెంచి యా సేవచుగవృత్తి ప్రవేశ పెట్టుటను చూడ బాలకష్టముగ నున్నది. అట్లు శిశువులపట్టుబడుటను నివారించుట ముఖ్యము. ఆబాతి నే యనలే? మన బ్రాహ్మణులలోనే కొందరు వేల కొలది ద్రవ్యమును పీనుకొని కన్న కొమార్తెలను బాతిభేదమైన దలంక హైదరాబాద్వారి కమ్ముచుండుట మనము కన్నలార గాంచుచున్నారముకదా. అట్లుపట్టుబడిన యెదాతెండ్ల పసికొనలావులనుండి యెదాచాపబడిన లెగదూడలవలె తమకేల్లల పెంచులనుండి దూరదేశమునకు దీసికొని పోబడి నప్పడు తమతెలి దృక్పథయొక్కయు సత్తముల యొక్కయు నట్టిమనుషులను గుడ్డిన దలారులయొక్కయు హృదయ కాకినమును దలంచుకొని మనంబుల గుచాలున నెంతగా దుఃఖింతునో విచారించగా మనకే బాతియగు చున్నదిగా. తాము కడుసారంగని మనసారవ్రేమించి, చేతులారబెంతుడు ముక్కు మొగ మెటుగని యెకనికొయమ్మి యాద్రు ముచే జీవించు తెల్లిదండ్రులకంటె బరజేమంస విక్రయముచే బ్రతుకక బ్రయత్నించు కిక్కిక సాయివారే పేలగుదురుతదా. ఇట్టికన్యా విక్రయమునకు సంబంధించిన వివాహముల కనురకవాహములని నేడి మనస్కృతి, పరాశరమాధవీయము మొదలగు శాస్త్రములు నిందించి పాతిక హేతువుల నిషేధించి కన్యావిక్రేతలకు ఘోరముగ ప్రాయశ్చిత్తముల విధించి యుండ నట్టివివాహముల నొనర్చువారిని మనశాస్త్రజ్ఞు శాశ్వట్టక సదుద్దేశములతో బనిచేయు సంస్కరణల బహిష్కరించుట పరిహాసా న్నదమగుచున్నది.

యువతీ వివాహము.

వివాహాంశముగు మరయొకటి యువతీవాహము. వివాహమంతములు యుక్తయస్సువచ్చిన పురుషులకును యావన వతియగు స్త్రీయును నొందారలతో జేసికొను వాగ్దత్తములుగాన యువతీవివాహమే న్యాయమయినది. కాని ధర్మశాస్త్రవిధముని చెప్పటయందు బూర్వాచార పరాయణులగు వారి వాదమంత బలతరమయినదిగాదు. చరిత్రముబట్టి చూడ నీవిద్యవివాహములు మహాత్మ్యము రాజ్యకాలములో వచ్చినవికాన నీమధ్యకచ్చిన దురాచారమును క్షేత్రలో వొలంగించి యువతీవివాహము లొనర్చ బ్రయత్నించవలెను. అట్లా నర్పకుండుటచే దేశములం దెల్లవల బసికెల్లలకగూడ వివాహములు జరుగుటయు నట్టికన్న వయస్సుననే వారిభర్తలు మరణించుటయు సంభవే వారికాజన్మవైధ్యము సంప్రాప్తించుటయు సంభవించుచున్నది. అట్టివో వారానన్యాయము నంగు దుఃఖములకు గారణాలెను? ఆబామృత పెండ్లిండ్లు చేసి సంకెసింది తెల్లిదండ్రులా? లేక యదేశమోచారమనియు శాస్త్రసమ్మతముయై కేష్టచేయించిన పురోహితులా? ఇట్టి వారొనర్చుకు పాపంగానై యాపనికిందలైకొక భోగయల తెల్ల తల్లికేంచి యాలోచనమునందె నజక మనధవించవలపి యున్నదికదా. ఎన్నడో మరణించిన ముక్కు మొగ మెటుగని కన్నవై క్రిక్కిరిప జూమందయు నె శ్శేలు చుచ్చుట యసాధ్యము గదా. మనజిల్లాయందు 1911 సంవత్సరము జనాభాలెక్క ప్రకారము వివాహితులగు స్త్రీలు 399600 గురు వీరిలో 141600 మంది వింతువులు. వీరిలో 5 సంవత్సరముల లోపలివారు 13 మంది, 5 పెండలు 10 సంవత్సరములకు లోపలివారు 113 మంది, 10 పెండలు 15 లోపలి వారు 1051, 15 పెండలు 20 సంవత్సరములకు లోపలివారు 8287. అక్కటా! ఒక్కజిల్లాయందే తమకొంతలో శ్రావురములనేయదలసిన యందరయోకవకములు వింతువులైయుండ వేయునందు వింతువులందరించుందరూ యట్టివారనుభింపిం వేవన యెంచుచుండు నో వీరిలో నీతిమాన్యును విడిచివా రెందరుందరో నెంచువుడు. ఒక్కొక్క చాలవెంచువు మనస్సుపగల దుఃఖించు పురుషు విడిచెడు నొక్కొక్క కన్నీటిబొట్టు ఒక్కొక్కమహోపాధికసముద్రమై మనదేశమునెల్ల ముంచివేయగలముకదా. కావున నోయోగ్యులారా! వివాహుల సకలప్రయత్నము లొనర్చి యట్టి చాలవెంచువులకు వివాహముల నేయిం బూనుకొనుడు. ఆ సంగారుబామ్మలకు భూషణములు చేలించి కేళములుదీసి కునూపుల గావించుకుడు. వారెవరయినచో గుడ్డనాబ లెదురయింపబడివలె నవకరము నెంచి వారల కృపా దూషింపకుడు. వారిని మీ యిండ్ల యందు బానిసలుగా నొనర్చుకుడు. ఇదియే నానాయ మనవి.

ఆంధ్రపత్రిక.

ఆనందనామ సం॥ జ్యేష్ఠ శు ౧౩లు

శనివారము.

బాలురకు న్యాయస్థానములు.

దండితులగు బాలుర విషయములలో కాశ్యే కలు ప్రభువుగారు సంగరాష్ట్రమున నిష్పక్షాత్ క్రొత్తపద్ధతి నుపక్రమించినారు. ఈమాసారంభ మునుండి బాలురు మాత్రమే ముద్దాయిలుగ నుండునభి యోగములను విచారించుటకు కలకత్తానగరమున నొక క్రొత్తన్యాయ స్థానము నెలకొనినది. ఇందు మువ్వరు సారవన్యాయాధి కారులున్నారు. వీరు అభియోగములను విచారించి శిక్షలనియ్యనభి కారమొసంగ బడియున్నారు. ఇందులో నిమిత్త నను నొక్కనైనను విచారణకు గడంగనచ్చును. కాని యభిప్రాయ భేదము కలిగినప్పుడు ఛీఫ్ జైస్ డెంసీ మేజిస్ట్రేటుగారి వద్ద కాయభి యోగమును పంపవలెను. పై సారవన్యాయాధికారులు ముద్దాయికి చెబ్బలశిక్ష చెప్పినప్పుడు ఆచెబ్బలు తమయె రుటనే కొట్టించవలెను. ఇది మంచిపద్ధతియే యని చెప్పవచ్చును. బాలుని యాత్మ సారవమునకు హాని కలుగునీలని బహిరంగముగా గొట్టకూడదని యునుండిన నింకను మేలుకాగలదు. చెబ్బలశిక్ష యే కూడదను వారనేకు లున్నారుగాని చిన్న బాలురు తప్పుచేసినప్పుడు చాలకాలము నిర్బంధ ముతో పెట్టవలెన యవసరమున్న నే తప్పు వారి యాయనకు లు చానికి సహజముగు న్యాయాచారము ను చిత్తించుటకులై చురుకుముట్టుకల్గు రెండు కాలము పాటునని పెట్టుట వారిపునోభి వృద్ధికొనూ కారి యగుననుటలో సందేహములేదు. ముదిరిన బాలుకును సశాన్యనులకును చెబ్బలశిక్షయిచ్చుట హామీ వలసినదే. కాశ్యేకులు ప్రభువుగారు ప్రతిపించిన పైపద్ధతి యాదేశమునకు నవీనమే గాని లోకమునకు నవీనముగాదు. అమెరికా యు దిని చిరిగిగా న్యాయించియున్నది. ఇంగ్లాండునను శీఘ్రగతిని న్యాయించుచున్నది. వీనికి మార్గదర్శక మగు సంస్కార విద్యాలయ పద్ధతి (రెఫర్మేటరీస్కూల్ పద్ధతి) ఇదివరకే మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వముల వారంజరిగించి యున్నారు. అట్టి విద్యాలయ మొక్కటి చొప్పున లక్షలలో నిష్పాద పనిచేయుచున్నది. ఈ పద్ధతులకును ఈ విద్యాలయములకును పునాది యవసరము మూలకాత్రము వివరింపదగినది. బాలు రు నాభ్యాసముగా నెదవారి పోకడలను కనిపెట్టి గాని ననుసరించి స్వభాసము కలవారు. ఈస్వభా సములేతలే మన ముగోకమున నన్నివిషయము లు నెఱవేర్చుటకు చూడుటయని చెప్పినను దోషము కాదు. అందుచే బాలురయెదుట నిడతగిన నిదర్శన మును సాధ్యమయినంతవరకు నుత్తమప్రకృతివయ యుండవలయును. అట్లుగాక బాలుడేదోయొకతప్పు చేసిన నది కొనిపోయి యుండునరేరఫులతోపాటు పట్టిన వాసువారిదుగ్ధముల నెల్ల కేర్చుకొను చున్నాడు. ఈకారణముచేతనే యంతకాలముగ లోకమున నేబుద్ధి కెచ్చిపోవుచున్నదని శిశులభి ప్రాయపడియున్నారు. బాలురకు కారాగారము లందు భాగములు ప్రత్యేకించి పెట్టిమూచినారు. అదిఫలవంతముకా లేదు. ప్రాతదొంగలగుంపుతో వారికి సంపర్కమున్నంతకాలము వారుబాగుపడు దురుసుకల్గు. బాలురకు సంస్కారవిద్యాలయము లేర్పాడియున్నారు. ఇదికొంతవరకు మంచిని

నెరవేర్చుచున్నది. కాని బాలురసేవిద్యాలయము లకు బాపుటకుముందు నితరనేరస్థులతో బెట్టుట వలనను నితరనేరస్థులను విచారించుస్థానమున విచారించుటవలనను బాలురకు కొంతగడనుదన మెక్కి పోవుచున్నది. ఇదివరకు జెప్పినవిషయము లనుబట్టియే బాలురతత్త్వమేవేరనుట యేర్పడినది. వారినేరములను విచారించుటలో న్యాయాధికారి తండ్రిగావలసియుండును. ఇతరనేరస్థులవలె వీరిని జూచుటపొసగదు. అందరు నేరస్థుల నెక్కటిగ విచారించు మేజిస్ట్రేటులు వీరిని గుఱించి వేరుశ్రద్ధ పీసికొనవలెననున్నది. కావున వీరికై ప్రత్యేక న్యాయస్థానము లవసరములు. సారవన్యాయాధి కారులగువారు సాధారణముగా ననుభవస్థలే యగుచుగూడ బాలురనెఱింగి వారికి దగినశిక్షి క్షనిచ్చుటకు నర్హులైయుండును. ఇట్టియుపక్రమ మును ప్రారంభించి తక్కుంగలరాష్ట్రపాలకులకు మార్గదర్శకులైన కాశ్యేకులు ప్రభువుగారు నిశ్చయ ముగా ప్రశంసనియులు. అచిరకాలములోనే మన దేశపు దిశదిశలయందును నిట్టిప్రతిష్ఠాపనలు నెల కొని ప్రమాదవశమున దోషములపాలగు బాలుర నుద్ధరించి కారాగారస్థులసంఖ్యను షీఠింపజేయు గాక!

మొన్నటిదినము ఈనగరపు ప్రెసిడెంసీ మేజిస్ట్రేటుగారలలో నొక్కరగు బద్దగారి యెదుటకొక యభియోగము జరుగుచుండెను. అందులో ముద్దాయి తననక్షపు సాక్షులపేర్లనుచెప్ప మొదలిడెను. అతనిని అరెస్టుచేసిన హెడ్ కానిస్టేబులు ఆపేర్లనొక ముక్కకాగితము మీద వ్రాసికొని మొదలిడెను. అది గమనించి బద్దగారు హెడ్ కానిస్టేబులను ప్రశ్నించిరి. ఈరెండవయాతకు తానేమియుజేయు చుండలేదని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. మేజిస్ట్రేటుగారు పోలీసువ్యోఫల కేజినినవారము ప్రముఖమును నదగించి కెల్లాగారిని బంధించిరి. కాగితపు ముక్క యచ్చెను. అందుమీద బద్దగారు హెడ్ కానిస్టేబులపై ఆక్రోశాని తమకోర్టులో జరు గరాదని శాసించిరి. పోలీసువాణ్ణి పేర్చువ్రాసి కొనిపోయి ముద్దాయిలసాక్షులను బెడరింపులచే విరుగగొట్టుట యలవాట! అనుచేతనే ముద్దాయిలు కోర్టులలో సాక్షులజాబితాలను చెప్ప నెరతురట! అనుభవశాలురగు బద్దగారుపీసికొనిన చర్య యావిషయమును బాగుగపరచుచినది. పోలీసుశాఖలోపై యెక్కువగా లిట్టివిషయములను గమనింపకుండుట విచారకరము. ఈశాఖవారు నేరస్థులను పట్టుటకేర్పడినారుగాని తాముపట్టిన వారిని నేరస్థులని నిర్ధారణచేయుట కేర్పడలేదు. ఇక్కడకిట్టిలో నీరెండవకార్యమే పోలీసువారు తమ ధర్మముచేసికొనియుండుట ప్రజల దురదృష్టమున నలెనేమో? దురదృష్టముననేల కార్యల్యచునిన నిజస్థితియగును. ఇతరదేశములలో పోలీసువారు ప్రజలసౌకర్యము. ఈదేశమున నజ్ఞానవశమునైన నేమి మరియితరకారణముల వలననైననేని ప్రజ పోలీసునకు సౌకరి. ఎత్తలగుడ్డల యవసరభయము ప్రజలకు బాపి పోలీసుశాఖలోని క్రిందియధి కారులు ప్రజాప్రతినిధులైన జంకురీతి ప్రతిష్ఠాపన లను నెలకొల్పి ప్రభుత్వమువారు తోడ్పడువరకు బద్దగారివంటి మేజిస్ట్రేటు లొకరిద్దరెక్కడనోయొక చోట నడ్డపడినను ఫలముండదని మాయభి ప్రాయము.

ప్రజలపత్రికయొక్క ముఖ్యప్రతినిధి యొకరు ప్రాణిని తేలిను బట్టి నారాణసిలోని రాజకీయ కార్యకర్తలుగ నుండి విరమించిన డాక్టరు సోమేశ్వరువారు ఈ క్రిందిపదవుల కన్నిటి కొక్క హక్కు నియమింపబడినట్లు తెలియవచ్చుచున్నది.

1. ఎం.ఎ. పరీక్షలకుబోవు విద్యార్థులకు సర్వకళా శాలా బోధకుడు 2. సంస్కృత విద్యాధికారి 3. వారాణసి సంస్కృత పాఠశాలాధికారి 4. నవీన సంస్కృత పుస్తక భాండాగారాధిపతి. డాక్టరు వెనిసుగారు విద్యాశాఖలో 1881వ సంవత్సరమున బ్రవేశించిరి. ముప్పదిమూడు సంవత్సరములు మహా భారములగు కార్యములు నిర్వహించి చేయవలసిన పరిమితకంఠ రెండుసంవత్సరము లెక్కువ పనిచేసి కొన్నిమాసముల క్రిందటనే యుపకారవేతనమును స్వీకరించిరి. ఇప్పుడు వెంటనే యిన్ని పదవుల నొక్క మారందుట చూడ వీరు మహమ్మమాత్రులుగారా యను సందేహస్వర్యము లుండకు బట్టకపోవు. పదవులు సామాన్యములుగావు. ఒక్కొక్కదాని కొక్కక్క కేర్పడవలసినవి. సంగతుల్లిట్లుండ నుప కారవేతనము గొని మునుపలులైన వీరి నిన్నిటికి నియమించుటచిత్రముగనున్నది. వారణాసిసంస్కృత పాఠశాలకిదివరకధిపతియగు హైందవులెవ్వరునుండి యుండలేదట. మఱియొక యెగోపియను సిద్ధమగు వజకు నీడాక్టరుగా రుదురాయని లీడరుపత్రిక ప్రశ్నించుచున్నది. ఇన్ని యన్యోగము లొక్కరి కిచ్చుట కార్యభంజకమనియు దేశీయ లర్హులున్న, తగినవారిని నియమించుట న్యాయమనియు నా పత్రిక మొరపెట్టుచున్నది. ఈ మొఱులు సఫలము లగునని నమ్ముచున్నాము.

తమ సంస్థానములోని న్యాయ విచారణ శాఖ యొక్కయు పద్ధతులయొక్కయు ప్రస్తుత స్థితి గతుల నాలోచించి సంస్కార మార్గములను సూ చించు నిమిత్తము మైసూరు మహారాజుగారి ప్రభు త్వము వారిక సభనేర్పఱచి యున్నారు. ఆసభ ఈ నెల 10, 11 తేదీలలో మొదటి కొన్నిలరు రాజమూత్ర ప్రసిద్ధులగు మ.రా.రా. ఎస్. ఓ. నంజుండయ్య ఎం. ఎ. ఎం. ఎల్. సి. ఐ. ఇ. గారి యాధిపత్యము క్రింద జరుగనున్నది. వికాసనా యమానులైన వారు ప్రముఖులగు ప్రభుత్వాధి కారులు, ఉద్యోగ భృతీకొని పేరొందినయనుభవ శాలురు, మాత్రమేగాక యనేకులు నానాన్యాయాచార పారాయణులగు ననధికారులును పదునైదు సం వత్సరములకు పై బడి పనిచేయుచుండు కొందరాడ్వ కేటులును కలరు. ఈసభవారు ఇతరవిషయముల లో పాటున్యాయ, అధికార శాఖల విభజనమును గురించియు సివిల్ క్రిమినల్ న్యాయ తీర్మానము లను శీఘ్రపఱచుటను గుఱించియు న్యాయాధి పత్యాహ్వా గుణముల గుఱించియు జన్మపనున్నా రు. వీరి యభిప్రాయములకై సంస్థానము మాత్ర ముగాక బ్రిటిషు పరగణా ప్రజలుగూడ నాతుర తతో వేచియుండ గలరు.

మహారాజధాని యందు హైందవ యాజమా న్యము క్రింది కొన్ని సంవత్సరముల క్రిందట స్థాపి తమైన ఇండియన్ బ్యాంకును పేరబరగునిధి సంస్థ ప్రతికరముగ బనిచేయు చుండుటకు సంలేసించుచు న్నాము. దీనిశాఖలు మధురలోను కాకినాడలోను జయప్రదము లైనందున మొన్న బుధవారము నాడు మఱియొక శాఖ యీనగరముననే తిరువల్లి క్కేణియందు స్థాపితమయ్యెను. ఈశాఖలో ప్రస్తు తము సేవిగ్గు బ్యాంకుపని మాత్రము జరుగగల దని తెలియచున్నది.

బంగాలీ పత్రిక ననుసరించి భూపేంద్రనాథ బాసుగారు మనదేశీయ మహాసభ ప్రతినిధుల లో నొక్కరుగ నిదవఱకు వెల్లనవారితో గలసిపని చేయుటకుగాను కడచిన స్త్రీమరునాడు ప్రయాణ మై యింగ్లాడునకు వెడలినట్లు తెలియవచ్చుచున్నది.

విదేశీయ తంత్రీవార్తలు

బ్యాంకుల దేశస్థితి

లండను మే 5:— ఇంగ్లాండు ప్రవాసితులై నున్నదేశీయుల విడుదలచేయబడిన జనుల యశాంతియడగి యుత్సాహము వ్యాపించినది.

దురాశో తురుష్కు రాజ్యము కాలయనని పట్టు పట్టిన తరుగువాటు జనులతో సమాధానమునకు చేసిన యత్నము వ్యర్థమై సర్వభూతి యాజమాన్య సంఘమువారు తిరిగివచ్చిరి.

దురాశోలో యుద్ధకాల భర్తయును చిరతనమువారు వర్తింపజేసి తిరుగువాటువారిని తఱుమ నాణ్య యిచ్చిరి కొందఱికి యుద్ధముచేయుట యిష్టములేకదన యీ యాజ్ఞా కర్తృత్వములని యున్నది. జనులకు భయపడిక మైనది. స్త్రీలు రెక్క చాలమంది పోవుచున్నారు.

జర్మన్ నావ.

లండను జూను 6:— జర్మనీవారు ప్రసిద్ధ నావికకు మే, 22, 27 లలో జరిగిన ఆపత్తులు కలుగకుండుటకై 'ఆక్సిం టనక్స్' యను ప్రహేళికయుగా మన్న అండ్లయల నవీన నావిక న్యాయాధ్యక్షుల నరగంటనపు కట్టి వేయబడెను.

ఆస్ట్రేలియా పాగ్ మెంటు.

లండను జూను 6:— మెల్బోర్ను కు మౌలికము వారు కోరిన ప్రకారము ఆస్ట్రేలియా పాగ్ మెంటులోని యుద్ధయ సభలను తిరిగి యెన్నిక బరుగుటకై ప్రస్తుత మెత్తి వేయబడుటకు గవర్నరు జనరలుగా రనుమతి గొనిరి.

స్త్రీస్వాతంత్ర్య వాదినల దుండగములు.

లండను, జూను 6:— దక్షిణానీ ప్రెస్బిటేరియన్ల నందలి 2 సుప్రసిద్ధులగు కైస్టర్ దేవాలయమునకు నిప్పంటు కొని, యిది నాశనమయ్యెను. దీనితో గూడ సమాలయలకు ననేక పురాతనవస్తువులును, ఇరాన్యుడు విడ్ గారి బాపక చిహ్నమును నష్టమైనవి. ఇంటిలోపల నేమోకేలుచు, ముద్దుగు భవనలు వినుపడుచుండెను. ఇట్లు జరుగుట స్త్రీస్వాతంత్ర్య వాదినల ప్రతికూలముగ ననేక తీవ్రవాద్యభావములకు గారణమైనది. చాలమంది పోలీసు ఆరాధననుయాయులను కెస్సు, తక్కినకాలములం బాలయమును మాసికెట్టుచున్నారు. రాజ సభలో నిన్నటిరేకున జరిగినవిషయమును గురించి 'బక్లింగ్ హము' భవనముచే మాటయునులేక మానమే ప్రధానముగా నున్నారు. దీనివల్ల స్త్రీ స్వాతంత్ర్యవాదినలు బీరుదులుకల యొక దొరసానికుమా రైలరియు, అక్కచెల్లెండనియు దెలియుచున్నవి. వీరు క్రొత్తవారుకానియు, వీరిదివరకే రాజసన్నిధిలోనికి ప్రవేశపెట్టబడి యుండెదనియు, అంగవలన సందేహములేక రాజసభలోనికి రానియబడినియు తెలియుచున్నవి. ఈగొత్తి యింకను విశేషముగ ముందుజాగ్రత్త పడియున్నారు.

బంగ్లాదు స్వరాజ్యము.

లండను జూను 6:— నేటిదినుసు పట్టణము లెల్ల పాన్లు హక్కులలోనికి 8000 మానవులు తుపాకుల నొక పడవమీద తీసుకొని వచ్చినారు. అధికారులకు లేకము నమనానము కలుగకుండ "వాలంటీయు" లి తుపాకులను బండ్లమీద మోసుకొని పోయిరి.

రష్యా కిక్లింగుగారు

లండను జూను 6:— రష్యా కిక్లింగుగారు కెన్ని కూలింగు గారి స్థానమున బాడ్జన్టీపట్టణమునకు యూనియన్ నిల్వ సభ్యత్వాధినుదురిని తెలియుచున్నది.

వైమానికుల మరణములు

డిజాను:— లెఫ్టనెంటు గిగోను వైమానికుల రియోయను నిద్దురు వైమానికుల లెఫ్టనెంటు నాకాశమాన్యమున బోవుచుండగా క్రిందపడి, చనిపోయిరి.

ఎంప్రెసా వైస్ కంట్రీ మరు.

ఎంప్రెసా వైస్ కంట్రీ మరులో మృతులైన రక్షణ వైసికుల పేరిట ఆల్బర్ను హాలులో జరిగిన వైస్ కంట్రీ కాలమున 48 కుర్చీలు భారాగా నుండినవి. క్రీడాణిగాయ పండిత పరామర్శ శ్రుతము చదువుడెను.

ఎంప్రెస్ ఆఫ్ ఐర్లాండు.

మునిగోయిన ఎంప్రెస్ ఆఫ్ ఐర్లాండు నావయొక్క

సుకముల బిల్లు

సెంటుపెట్టుబడ్డ జూను 9:— ఇతర దేశములనుండి, తమదేశములోనికి దిగుమతియగు బూనీలు, చిక్కుడుగింజలు, భావ్యములమీద నుంకములను విధించుటకు రషీయా ప్రభుత్వమువారిక బిల్లును తయారుచేసినారు.

ఎంప్రెసా ఆఫ్ ఇండియా ట్రీమరు.

లండను జూను 6:— ఈ స్త్రీ మరు విషయంలో చనిపోయిన బీదకుటుంబీకుల భార్య పిల్లలకు సహాయము చేయుటకు స్థాపించిన "మేన్ నవహాన్సనిధి" ఐచ్ఛిక 24000 మారులైనది.

పోపు, పూనా బిషపు.

రోము 6:— రోము పట్టణములోనున్న పోపుగారు, పూనా బిషపుగారికి నేడు దర్శనమిచ్చినారు.

పెద్దపులి దెబ్బ.

లండను, జూను 6:— ఆఫ్రికాదక్షిణమునుండి యుత్తరమునకు మోటారుపై ప్రయాణముచేయు వానాయకులకు కప్పము కెల్సేగారు పెద్దపులిల కలిగిన గాయములనే చని పోయిరి.

యుద్ధనానిలు.

లండను జూను 6:— రామో యుద్ధముయొక్క సంగ్రహము నీటిలోనికి పోయి అటుగుండు యుద్ధముచేయు నావిక వలకు వారు సహాయము వలకు ప్రస్తుత పెద్ద పెద్ద నావికలన్నియు నిష్క్రమణము చేసినవి. సర్వేస్సె స్కాటు గారు ప్రాసీకయు త్తరమును చాలముఖ్యమైన వారిగా ప్రతికాధికారులు గమనించుచున్నారు. వారువిహసనేయు సముద్రాంతర గామి నాయకుల విశేషముగా మన్ననల కలదునన మధ్యముగా మండలి, మాయక చెప్పచున్నారు.

ఆస్ట్రేలియా నాకాదళ నిర్మాణము

లండను జూను 6:— మెల్బోర్ను, కైక్లింగు గారి నిర్మాణస్థానమునకు మ్యానేజరు సాల్వర్ గారు దేశక్షేత్ర కార్యదర్శిగానికి తాము పువువున్న నిజేసిలో నిల్చు 'ప్రాసి' యున్నారు "నేర్పులగు పరివాంక్షు చాలింపమంది లేక పోవుటవలన నోడలు నిర్మించుటకు చెంబేడ్లను బయలు అయి జేండ్లు పట్టును. కావున నోడలు చాగుగ పరిచేయు కాలములో నర్థభాగము వీనియందే కృత్యమగుచున్నది. ఇంటియ కాక ఓడలోని భాగములను వేర్వేరుగ తయారుచేయక పోవుట చేత దీనిఖర్చు 100కి 30 మాత్రమే హెచ్చుకాలదు. ఈ కారణముల వలన ఆస్ట్రేలియాలో యుద్ధనావలు కట్టుట చాలవలకు నిష్క్రమణమునకు నుండును.

కానాకా కాదళ విషయపు వ్యయము.

క్లాన్టీ యందలి నావికాదళ మునకుగాను 15 కోట్ల రూప్యముల నధికముగ నిచ్చుటకు మ్యామానభలోని దేశక్షేత్ర సభవారు నిశ్చయించినారని నోవోయి ప్రేమాగారము చున్నార రాబోవు 5 సంవత్సరములలో భూసముద్ర వైశ్యములవైరి మొత్తముమీద 1128 కోట్లరూప్యముల వరకు గవ్యవారు ఖర్చుపెట్టవలసి యుండునని యాధిక విషయముల మంత్రిగారు చున్నారు.

మరణము

వ్యాధికు ప్రభువుగారి మరణము ప్రకటించబడినది.

దేశీయ తంత్రీవార్తలు.

ప్రాగ్దేశభాషలు.

సిమ్లా జూను 5:— ప్రాగ్దేశభాషలను నేర్చుకొనలే నను ఆశ యూగోషియును ఆఫీసులకు కలిగించు, అభినాయ ముతో ఇండియా గవర్నరు మెంటువారు ప్రాగ్దేశభాషా పక్షులకు సంబంధించిన రూపము మార్చి ప్రచురించినారు. ఈ రుభాలను సివిలియనుల వలెనే ఇంపీరియలు విద్యా కాభాధికారులు, ఇంపీరియలు పోలీసు అధికారులు, నేర్చుకొన

వలయును. వ్యవసాయ, పాఠశ్రు, వెటికరీ, కాభాధికారులు గూడ తామే రాజధానిలో పనిచేయుచున్నారో, ఆ రాజధానిలోని భాషలలో పాండిత్యము సంపాదించవచ్చును. ఇండియాలో ఉండి దేశభాషలలో పాండిత్యము సంపాదించి-పరిక్షకు నెల్లెదలచుకొను వారికి మూడు మాసములవరకు సెలవు యిచ్చబడును. ఇతరదేశములకు వెళ్లి సంస్కృతము, అరబిక్, పర్షియను, పోలీ భాషలలో పాండిత్యము సంపాదించి సరిక్షకు నెల్లెదలచువారికి, ఆరమాసముల సెలవు యిచ్చబడును. కొంగూరేశమునందు ఉద్యోగములో ప్రవేశించిన తరువాత 10 నెలలు 15 నెలల లోపుగా దేశభాషల పరిక్షకు నెల్లెదలయును నియమముగలగు. ఈ భాషలలో ఆరన్న డిగ్రీ కొరకు ప్రయత్నించు వారికి కాల నియమము లేదు. దేశభాషలలో పాండిత్యము సంపాదించి పరిక్షలో పాస్గు నారికి యిహకు మెంటువారును ఆరన్న డిగ్రీకి 1500 రూపాయలను బహుమతులు యిచ్చుచుండిరి. క్రొత్తరూపు ప్రకాశము క్రమముగా 2000, రూపాయలు, 3000 రూపాయలు రూపొందును. పరిక్షయన భాషలో పాండిత్యము సంపాదించి పాస్గునవారికి కనివరకు 500 రూపాయలును, ఆరన్న పరిక్షలో పాస్గునవారికి 500 రూపాయలును యిచ్చుచుండిరి. క్రొత్తరూపు ప్రకాశము క్రమముగా రూ 4000 లు, రూ 5000 లు బహుమతి యిచ్చబడును. పాండిత్యము సంపాదించిన వారిని పరిక్షించుటకు, ప్రతిరాజధానిలోను, ఆరాజధానిలోని భాషలన్నిటిలోను పరిక్షలుబడును. ఈసరికి 10 నెలలలో పాస్గు నుకావలెను. 150 రూపాయలు బహుమతి యిచ్చబడును.

హిందూస్థాను అన్యాయరెన్ను బ్యాంకు.

సిమ్లా జూను 5:— తాకూరు దత్తయన నలెడు హిందూస్థాను అన్యాయరెన్ను కంపెనీమేనేజరు దైర్యమంకలనేను మీద ఛేగాఇస్లామీ భాషా మేజస్ట్రేటు కోర్టులో తెచ్చిన కేసును లాహోరు మేజస్ట్రేటు కోర్టుకు మార్చిపట్టు ఇండియా గజెట్లో ప్రచురించినారు.

కానాకా నోట్సు నిర్మింపు.

క్లాన్టీ జూను 5:— కేన్ యు యెద్దనుండి మోసే లేయరు నోట్సు నొకరెద్దకొమ్మి బడినది. ఆంగ్లరణనపు డు బునెనరు 2000 లీని రివాల్యూనతో గాయపడెను. ఈయన తలపై రెద్దగాయము లోలినది. విచారణలు జరుగుచున్నవి.

బికిగియియ ప్రవసు.

కోంగు గవారుగములు జూను 5:— బిక గాలిబెట్టుకు యెద్దరునుపులు గచ్చిపోయిరి. 12 గంజి గాయములు తెగిలి పు. ఇందుజపతి గ్రాంసిస్కోయను నొక యింటిదేశపు కాంట్రాక్టుమాడ కలదు. ఈడు కూలివాడవే యెదుగున పని చేయించుమందగా మట్టికెళ్ళులరికి విదాన యనేకలను గాయపరిచెను. గానున్నను కూలివాడు పెంపునేనచ్చెను. సంపాది పొన్న స్వామిక గాయములకిగిరి ఆసుప్రతిలో నలింపెను. ఇంక నిద్రజ్జిరాణములు సంజేవాగ్రస్తములుగా నున్నవి. ఇకిలీశపు కింట్రాక్టుకు కలిగినగాయము లసాయ కింపులు కాకని తెలియుచున్నది. కిక్లింగు కూలిలకు కంకరవారి కూడుప్రతిలో చిక్కి జరుచున్నది. కాంట్రాక్టు రుతు నిర్జీవండు కిక్లి యిడికరకైనది. ఇది రంజవది.

వైస్ కంట్రీ ఆఫ్ సభ.

వైస్ కంట్రీ జూను 5:— తర్జి కసభవారు పూర్తిగావచ్చించి యాక్రొంతిగ్నానములు చేసెరి. (1) ఇండాంగు జర్మనీలోని కెన్సీకల విద్యాలయముల పద్ధతిని నేర్చుకొనుటకు బుద్ధి మంతుడుగు అనుభవజ్ఞుడును, పట్టపక్షియము కృత్యాత్మక సభ్య కాభోగ్యుని యూరపుకు పంపవలయును. (2) వైస్ కంట్రీ న్యాయ న్యాయులను, న్యాయాణిగారి కాలేయియను ఉపాధ్యాయులకు తన మార్గమునుచిచ్చి జిల్లాతాలూకా స్కూళ్ళకు వారిని రెయినుజేసి కనగా ప్రదర్శనమునకు వారిని తీసికొనివచ్చు నూపరింకెం జేట్లు నియమింపబడ వలెను.

నయింగో జుకు పూర్తియయిరికి రైట్ వాబ్బ యాభి వృద్ధి స్వంత్ర సమాము నేర్పజుటకు గూర్చియ, వైస్ కంట్రీ, బింబాయి, మద్రాసులుగంకు కిన్నడమవారి యుపభాషలను గురుచేసి ప్రధాన భాష నేర్పజుటకు గూర్చియు సభ్యులు చర్చించుచుండిరి.

మానవత్వపుదావా.

జూలై 5:— హిందూస్తాన్ కో ఆపరేటివు యొక్క స్వరంగంపై డైరెక్టరు దివానుమంగళ సెనుగారు ఆర్యపత్రికపై తెచ్చిన మానవత్వపుదావాను నిరసించి పత్రికకు నష్టముగారి యొద్ద విచారణకు వచ్చెను. మంగళ సెనుగారు ఆధికారము నంతయు తామే యాక్రమించుట వలన తెచ్చిన ప్రాతిపదికలను వదలు కొనినందున, కఠినమైన చర్యలకు తాము సర్వాధికారియగుటవలన వారి నొప్పుకొన్న కొన్ని కొన్ని భూములను అన్యాయపు వేరమునకు తెచ్చివారికిమ్మి వేసెననియు ఆర్యపత్రిక వ్రాసెనట. కనుకరియు క్రిందటి స్టేటు మెంటుతో సరిపోయినది. అందుచేతను:— క్రమప్రకారమునను, రాజీయిచ్చుట వలనను కొందఱు డైరెక్టరు పని మానుకొనిరి. 1800 బాములు వేసే కొని అన్ని ఓట్లు సంపాదించి యింక భాగములు లేకుండవేసెనని చెప్పుచు కొక డైరెక్టరు రాజీయిచ్చెను. ఇది యందుసమీపములేను. ప్రతిభాగమునకును ఒక ఓటు ఉండవలయునను మూత్రము సభలో నంగీకరింపబడినట్టి కేసులకు ఒక బాండును పాటు కంపెనీల రిజిస్ట్రారుచే రిజిస్టరు చేయబడినది. కనుకవాలలో 17800 వెట్టివేయకొన్న భూములను కఠినమైన చర్యలకునుండివేయి అప్పటికితరువాత నాచ్యాయకే ఆధూనిక రీతిల కమ్మిరి. దీనిని ఆ చర్యలకు అధికారు లంగీకరించిరి. నాకింకొక భాగమున్న దని యింకొకటికలు చెప్పిరి. ఆర్యపత్రికను నడుపువారిలో నొకడగు పిల్లవాడు నాకింకొక భాగముకలగజేయు వ్రాతలు వ్రాసెను.

నుతిచెమట.

కలకత్తా జూన్ 5:— కలకత్తాలో ఒకనికి అచాతుగా మలి పడిపోయినది. నిన్న సాయంత్రము హాజరైపోయి ఇంకొకరికి పట్టుకొనిపోయి కొక యూరోపియనుని చూచిరి. ఈయనకును ముందే దుస్తులను ధరించి గౌరవము గలవాని వధై ను పడుచున్నాడు. ఈ యూరోపియనుని పేరేమో? ఇల్లెక్కో? క్షేమితులుగాని, బంధువులుగానియున్నారో? లేనో? యను సంగతులను చెప్పలేకపోయెను. ఇకపెక్టరు విచారణచేయ నారంభించెను. యూరోపియనునికి, అచ్చు ఆగ్నేయ, అచ్చుపూర్వ అక్షులు మూత్రము భావమున్నట్లు చెప్పెను. ఈ యూరోపియనుడు ఇకపెక్టరుతో మాట్లాడుచున్నప్పుడు కొక వానిని చెప్పెను. ఆకథ ఇది. నేను నిద్ర పొందుచుండెను. ఇంతలో రైలు కూసిన వ్యధ, చక్రముల వ్యధ వలన, మెరుగున రచ్చి, అచాతుగా తెలివిపోయితిని. నాని పచ్చిపొయ్యివే నొక గ్రామములో రోడ్డువిడచి నిలచియుండితిని. ఇక్కడ, ఎక్కడ, చున్నదో, ఏమిటో? నాకిప్పుడు కొంతవైకున భావములేదు. క్రిందకు వెండి, చుట్టుపట్టునున్న ప్రాంతములను చూచితిని. ఆ ప్రదేశముంతయు నాకు క్రొత్తగా నుపకెను. క్రొత్త అగవడిను ఆ ప్రదేశము నాకు పూర్వము నానినది. ఇందుండెను. తరువాత నేను కొందరితో మాట్లాడగా వారునామాటలు, అర్థమగుట లేదని చెప్పెను. నేను ప్రదేశమెట్టిదో! ఆప్రదేశమునకు నేనెట్లువచ్చితిని, ఏమియు తెలియక చికాకుపడి, రైలుకోడ్లు వైపునకు వచ్చితిని. కొంతదూరము పోవుకొన్నట్టి ప్రమాదానికి గురైనాను. అక్కడనున్న ప్రేమన తెలిసినది. కిరంచూరు ప్రేమను నేను పట్టుకొని తెలిసినది. ప్రేమనులోనున్న టయుము నీడలను చూచితిని. ఆప్రేమను కలకత్తానుసరింపమని గ్రహింప వలసింది. ముట్టుకు నూరారు టిక్కెట్టు కొంటిని. ఇకపెక్టరు ఈకొనిన తరువాత అనిన గవన్న మెంటు అచ్చుఆగ్నేయను చూచితిని వెళ్ళెను. అక్కడి వారిని గుర్తించిరి. తరువాత అనిన వారిను గుర్తుంచుకొని వెళ్ళివారు అనిన బంగువుల అక్షరము చేసెనారు. ఇతరునిన్నటినుండి అగవడ తేలిక మూత్రము తెలిసినది. ఎక్కడవెళ్ళినాడో, ఏలాగున వెళ్ళినాడో, ఏమియు కొంతవేరు తెలియలేదు.

బారనగర కుట్రకేసు.

కలకత్తా జూన్ 6:—ఈ దినమున పాంటుగారియొద్ద బారనగర కుట్రకేసు విచారణ మరల ప్రారంభమైనది. ఇందు హాజరై టిక్కెట్టు, భారతదేశాధిపతియనువారు ఆయుధ భాగముయొక్క 19, 20 సెక్సుల ప్రకారమును వి.పి.సి. 120 ప్రకారమును వేరము మోపబడిరి. సదినపెక్టరు సాక్ష్యము. ఒక బారనగర కాణా సబ్ సెక్టరుయొట్టు చెప్పెను. చక్రప్రకారమున చేసిన చక్రలో లోయను డెవ్వాముగా

లుండిరి. హద్దులు కాక యింకొకరు నిద్రపోవుచున్నందున సందేహము గలిగి పరీక్షలు చేయవలసి వచ్చినది. దీనబంధువును గూర్చి యేమియు తెలలేదు. అతని పేరు నింతవరకు నేనువివరలేదు. యం. ఎన్. సెనుగారి క్రాసుపరీక్షయందు సాక్షి యిట్లనెను. రాజబజారు చాంబుకేసు సంబంధించిన కొందఱు బారనగరనుండలి డిప్టోరియా రోడ్డులోని యొకయింటిలో నున్నటుల డెవ్వాముగారు తెలియజేసిరి. (గుప్తగారి పునః పరీక్షయందు) మొదటి సంగతి తెలిసినప్పుడు రాజబజారు కేసు జరుగుచుండినది. దానిపై కేసుమానిషేయబడి యాక్రొత్త కేసులో ముద్దాయిలు మరల నరెన్దు చేయబడిరి.

హరిపాద శ్రీమణి.

హరిపాద శ్రీమణియను సాక్షి యిట్లుచెప్పెను:— జన 20 వ తేదిని నిద్రపోవుచు సబ్ సెక్టరుచే లేపబడెను. సెక్సి యింటికొకడ వెళ్ళితిని. నలుగురైదుగురు యూరపియనులును కనిపియులేకులును ఉండిరి. కష్టచంద్ర అవకాశము సాక్షిని అచ్చట చూచితిని. అతని పేరు బడిన హర్షుడితడే పడమటి గదిలో రివాల్వరు ఉపకరణములుండినవి. వెరజేయందు చించి వేసిన కాకితములు దొరకినవి. ఇంటియందు ముద్దాయియగు హర్షుడితోకడ యుండినను, ఒక గదిలో అడ్డవేసినది యింకొన్ని కాకితములును దొరకినవి. సెక్సిలో దొరకిన కొన్నివస్తువులపై సంతకములు చేయబడినవి. ఇట్లు యెప్పుడును మూయబడి యుండెను. ఇంకను కొంత సాక్ష్యమైన తరువాత కోర్టువారు లేచిరి.

అగ్నివిపత్తులు.

బొంబాయి జూన్ 5:—బొంబాయి పట్టణములో అగ్నివిపత్తు లధికమైనవి. ఇదివరకు కలిగినవి గాక తిరిగి యింకొక విపత్తు జరిగినది. డాక్టరు ఎదురుగా క్రెడిట్ రోడ్డులో నున్న దూది గిడ్డంగిగానున్న రెండంతస్తుల మేడ తగులబడి పోయినది. నిప్పునార్పు భటుల ప్రయత్నములు నిష్ఫలమై జనములైనవి. ఈగిడ్డంగిలో 5500 బేళ్ళుండెను. ఇవన్నియు తగులబడి పోయెను. ఇవి ఇండియను కాటను కంపెనీ వారిని. గడ్డంకంపెనీ వారిచే భీమా చేయబడెను.

పనివాండ్రు దెబ్బలుతగులుట.

గిడ్డంగిమేడయొక్క గోడఒకటి వెనకప్రక్కనున్న యింకొక గిడ్డంగిపై నుండెను. వెనకప్రక్కనున్న గిడ్డంగిలో ప్రత్తి విత్తులు నిలవచేసి యుండెను. దానిలో కొందరు కూలీలు పనిచేయు చుండిరి. తగులబడిన గిడ్డంగిగోడ, ఈగిడ్డంగి మీద పడినందున దానిలో పనిచేయుచున్న 7 గురు పనివాండ్రుకు గాయములు తగిలినవి. నిప్పునార్పు సేనవారు, పోలీసువారు, శాల్యేజీసేనవారు వెళ్లి దెబ్బలు తగిలిన పనివాండ్రు బయటికి తీసి ఆసుపత్రికి పంపివేసిరి. కూలివాండ్రలో ఒకడు అసలేతగ పడటము లేదట.

నష్టము.

ఈఅగ్నివలన మొత్తము 300000 రూపాయలునష్టము. ఈఅగ్ని అంతయు భీమాచేయబడి యున్నది. ఆనిప్పుఎలాగున పుట్టిందో తెలియలేదు.

కాలమానము.

సిద్ధా జూన్ 5:— పశ్చిమ తీరమున వర్ష వాయువు వీచినందున, బొంబాయికి దక్షిణమున వాన కురిసినది. వాయు మండలమునందు కలిగిన మార్పులవలన ఉత్తర హిందూస్తాన్ మంతటను వర్షము కురిసినది. బర్మా, బెంగాలు, సంయుక్త రాష్ట్రముల పశ్చిమ భాగము, పంజాబు, కొంకణము, మల బారులలో వాన సాధారణముగా కురిసినది. బీహారు, సంయుక్త రాష్ట్రముల తూర్పుభాగము, దక్షిణ హైదరాబాదు లలో అక్కడక్కడ వాన కురిసినది. అస్సాము, మధ్య రాష్ట్రముల పశ్చిమభాగము, బొంబాయి, దక్కను, మైసూరు, మదరాసుకు ఆగ్నేయ దిక్కునను, కొద్దిగ వాన కురిసినది. వర్ష పాతముయొక్క వివరము:— క్యూ పూర్వ 5 అంగుళములు, మేయూ 4, రంగూను, బేసిన్, టాంగు, మేండలే 3, కెరాలు మీ ను, ఆ క యా బ్ 1½, లా సి యో 1, సి లాంగు, కాన్పు బ జారు 2, వారి సా లు 1, హైదరాబాద్ 1½, పాట్నా, లక్నో, విగతు, రూప్రీ, ఢిల్లీ, బెరూ, చాక్రత, ముప్పాపు, మునూరి, అగ్రా, అంబలా 1½, కొంకణి, నాగపూరు, చాంబా 1½, రత్నగిరి, కొచ్చి 1½, మార్కా 1½, కల్లికోట్ 2, నూచన:— బర్మావైభాగమున వానశృంగ. ప్రదేశముల ఎక్కువ మార్పులేమియులేవు. అశేరియా సముద్రపుథి. అశేరియాసముద్రములో వర్ష వాయువు వీచుచున్నదని తెలుపబడిన మెయిలు ప్రిమరు వలన తెలియవచ్చినది.

శిల్పీ కుట్ర కేసు

శిల్పీ జూన్ 5:— వసంతకుమార విశ్వాసు రాసులూలు పక్షమున దీనా నాథుని క్రాసు చేయుట నేడు పూర్తియైనది. దీనా నాథుడిట్లు చెప్పెను. నేను రోషిని తెలిసికొంటిని. రహస్య సంఘమునకు సెక్రెటరీగ నుండుటకు నాకిష్టము లేక పోయెను. పోలీసువారిని తుమాఖణ వేడిన తరువాత, వారి ఎదుట నా లేవీదమును ఒప్పుకొంటిని.

సిమ్మట హన్ వంతు పక్షమున రాఫ్ గారు. దీనా నాథుని క్రాసుచేసిరి. వారి క్రాసులో చాలనుట్టుకు తన క్షయింట్లగు హన్ వంతుకును, హరదయాలకును గల సంబంధ గూర్చి ఎక్కువగ ప్రస్తావించిరి. హరదయాల అరాజకుడు గాడు, అతడు విద్యా సంస్కారి, అని రాఫ్ గారు చెప్పిరి. హరద యాలు 1908 సం॥లో హిందూదేశమును వదలి వెళ్ళినప్పటి నుండియు, అతని. దేశసంచారమును గూర్చి తనకేమియు తెలియదని అప్రూవరు దీనా నాథుడు చెప్పెను.

నూతన బిరుదు.

సిద్ధా జూన్ 5:—వైస్రాయిగారు, మహా మహోపాధ్యాయ, ఎం. ఉల్. అమా, యను బిరుదులతో సమాన మైన, అగ్రమహా పండితుడను బిరుదునుకొక దాని నూతనముగ సృష్టించినారు. ఈ బిరుదునునకు పండితులలో పండితుడని అర్థము. ప్రాగ్దేశపాపలలో విశేషముగ కృషిచేయు. బర్మాదేశీయులకు, ఈ బిరుదును యియ్యబడును. ఈ బిరుదును సంపాదించు వారికి సం॥ నకు 100 రూపాయల చొప్పున గవర్న మెంటు వారు యిచ్చెదరు ఈబిరుదును పొందినవారు సన్యాసులగు పక్షమున సంతకమున కొకమారుగాగాని, నెలకొకమారుగాగాని, మొత్తముమీద సం॥నకు నూరురూపాయలకు సరిపోవుకట్లు బియ్యము యియ్యబడును. బిరుదునుపొందువారి పేరుతోను, బిరుదుతోను యొకముద్ర తయారుచేయబడును. ఈరెండు, బిరుదుపొందిన వారి పేరునకు ముందుకలిపి చూపబడును.

పోలీసుచర్యలు ఖండించుట.

బొంబాయి జూన్ 6:—వొంగనామెయలను తయారు చేసిన సందర్భమున ఒకకేసును విచారించుచు, అదివరకు అల హాబాదులో సెషన్సుజడ్జిగన్న క్లెమెంట్యుగారు సీ. ఐ. డీ. పోలీసుఇకపెక్టరు డానుసింగు, ఇతరపోలీసు అధికారుల యొక్కయు చర్యలను ఖండించిరి. ఈపోలీసువారు చర్యలను విచారించుటకు యిప్పుడు కెన్సడీగారు, ఇంకొక సివిలియను జడ్జిగల కమిషనోకటి విర్రురప బడెను. ఈనెల మధ్యనుండి విచారణ ప్రారంభమగును.

కోకయిను దొరకుట

రంగూను జూన్ 6:—2000 తులముల కోకయిను గల తోలు సంచియొకటి మాల్దీవుల వాస్తవ్యులగు హెచ్ మేడ్లో నాట్లు అనువాని ఆవరణలో దొరకినందున, పోలీసువారు వానిని అరెస్టుచేసిరి. మాల్దీవుల మేజిస్ట్రేటుగా రతనిని నేడు విడుదల చేసి, జామీనును రద్దుచేసినారు. మేడ్లోనాట్లు ఆవరణలోని దొరకినది. జ్వరహరియను మందుగాని, కోకయిన్ కాదని రంగూను నందలి గవర్న మెంటు రసవాద పరీక్షకుడు చెప్పినాడు. మేడ్లోనాట్లును వదలుట కిదియే కారణము. మందు సంచితన ఆవరణలోని కేలాగున వచ్చినది. మేడ్లోనాట్లుకు తెలియదు.

పూనాబ్యాంకు.

నాగపూరు. జూన్ 5:— స్వదేశీ బ్యాంకులయందలి అపనమ్మకము వలన పూనాబ్యాంకువారు యిచ్చుటి తమశాఖ ను నిలిపివేసి కొనిరి.

మరణవాద.

కలకత్తా జూన్ 6:—ఫిరీడలుఫియా విశ్వవిద్యాలయములో సంగీతశాస్త్ర విశారదబిరుదునును పొందిన సర్ శౌరీంద్ర మోహనతాకూరు అను సుప్రసిద్ధ సంగీతశాస్త్రజ్ఞుడు నిన్నటిదినము తాకూరుభవనముందు చనిపోయినారు. వీరి వయస్సు 74. సంగీత శాస్త్రమునందిప్పటి వారిలో వీరు ఖునులు. తాము స్వయముగా కనిపెట్టిన నటు వంటి పరిభాషా సహాయముతో హిందువుల సంగీతమును నేర్పుటకు వీరు ప్రథములు. సంగీత శాస్త్రమును వ్యాపింప జేసినందుకై బ్రిటీషు ప్రభుత్వమునారు వీరికి సర్ అను బిరుదును నిచ్చిరి.

న్యాయవాదులు

ప్రాచీన హిందూ దేశము.

III

పురాతన హిందూ రాజులకింద న్యాయవిచారణ ప్రకారమును సంగ్రహముగ వర్ణించితిని. దానింట్టి ఆకాలపు ధర్మ వేత్తలకు న్యాయవిచారణయందలి ప్రధానాంశములు చక్కగ దెలిసియుండెడి వనియు, మనకుదెలిసిన న్యాయ విచారణాస్వరూపమునకును వారికి దెలిసిన విచారణాస్వరూపమునకును విశేషసామ్యముండెననియు తెలియుచున్నది. కొన్ని కొన్ని భేదములు గానంబడుచున్నను, అప్పటి యేర్పాటులు స్వాభావికముగ వృద్ధిబొంది యున్నచో నిప్పటినికంటే సహజముగ బరిణమించియుండును. భిన్న కాలములందు వ్రాయబడిన గ్రంథములందు ఆయా కాలములవలన గలిగియుండిన వ్యవహారభివృద్ధియంతయు విఫలముగ వర్ణింపబడియున్నది. విచారణ ప్రకారము కందలి వ్యవస్థలన్నియు సంత వైపుణ్యముతో జర్మింపబడుటకు నాధారములైన పద్ధతులన్నియు లేత్ గ్రంథ కర్తలయొక్క చనుత్కార స్పష్టి ప్రాయములైన యూహలనియు, నిజమునకు కోర్టులు మొదలయినవి లేననియు, వచించుటకు పరమసాహసములు యుత్పింతురు. వివాదములు విచారించుటకు నిర్ణయించుటకు సభలేర్పాటు చేయుటకు విధానములు ఒకప్పుడుగా వర్ణించియుండునపుడు కోర్టులే లేనవి వాదించుట చుర్రము. సభాశబ్ద వ్యుత్పత్తిని బట్టిచూడగా భాదీప్త అను ధాతువునవలన సభయనగా దీప్తితోగూడినది అనగా భాదదీప్తితో గూడినదని భావముగానున్నది. అనగా న్యాయనిష్ఠయనమధులకు ధర్మకాస్త్ర పారంగతులతో గూడినదని యాశయము. సభాశబ్దమునవలన విచారణ యొకనిచే జేయబడక ఒకరొకరుచే జేయబడుచుండే ననుట స్పష్టము. ఇగిన్యాయము ఏలయన పూర్వధర్మజ్ఞులు ఒకమానవుడే న్యాయ నిర్ణయము చేయబ్రయన్నిచ్చినచో సమర్థుడు కాకపోవచ్చునని నమ్మియుండిరి. మనస్ఫూర్తియందు

శ్లో॥ వ్యవహారాన్ దిద్ధత్తున్ బ్రాహ్మణైః సహపార్షిడః
మర్త్యైశ్చ క్షత్రియైః ప్రవిశేత్ ప్రవిశేత్ సభాన్॥

అని యున్నది. అనగా వివాదములు వీరువ్రాడే రాజ బ్రాహ్మణులతోడను, మర్త్యజ్ఞులకు మర్త్యులతోడను విశిష్టుడైన సభం బ్రవేశించ వలయును. బ్రాహ్మణులు విద్యావంతులతో సహా విచారించవలయునని యాజ్ఞానల్క్యని వాక్యము. మనువు చెప్పిన ప్రకారము, సభయందు ప్రాడ్వి వాడుడును, ముగ్గురు బ్రాహ్మణులందఱు వలయును స్ఫూర్తియందు గానంబడక శబ్దకల్ప ద్రుమమందు దాహ్యత మైన మనస్ఫూర్తి శ్లోక ప్రకారము వైదేవున నలువురుగాక క్రితకేత, కౌశికున హైతుకుడు ప్రవ్యక్తకోశవ్యవహారి యొకడును, తర్కియొకడును, నిరుక్తదోకడును, ధర్మసాక్షు శోకడును ఉండవలయును. నిరుక్తడు ప్రకృత కాలమున గొప్పగొప్ప నిఘంటుకల్ల జరుగునని జేయుచుండి యుండవలయును. కఠినపదములు సారిభాషికపదములు విశేషకరించుట వీరవని. న్యాయము నిర్ణయించుట యందును విషయములు సకారణముగ జర్మించుటయందును లోపము రాకుండజూచునది తర్కిపని. ధర్మసాక్షుడు మూలస్మృతులు వ్యాఖ్యానాదులు సమయము వచ్చినపుడు పఠించుట. ఇక్ష్వాకులవలన లీగర్ రిమెంబ్రాన్స్ సర్ అను వారు చేయునని. ఈ ప్రకారము సమాహితమైన సభయందు పన్నిద్దరు సభ్యులుండవలయును. అయిన బృహస్పతి (వేదకటి స్ఫూర్తికారుడు) ముగ్గురు అయిదుగురు, లేక ఏడుగురు చాలునని వచించెను. ప్రశస్తగ్రంథముగ వీరమిత్రోదయము వచించిన మిత్రమిత్రుడు సభ్యులు చేసి సంఖ్యలవారుగ నుండవలెనని వ్రాసెను. ఏలయన, అగ్నిప్రాయభేదముండినచో మలభముగా నధికసంఖ్య నిర్ణయించుట కనుకూలముగ నుండునని. ప్రసిద్ధ నేదభాష్యకారుడైన మాధవాచార్యుడు బృహస్పతివచనము నాధారముగాగని తన వ్యాసహరికకాండయందు నాల్గవధిములైన సభలందునని వ్రాయుచున్నాడు. (1) రాజే యధ్యక్షుడుగా గలవి. ఆశ్రీతిములు. (2) రాజముద్రాధికారులు యాధిపత్యముగలవి. ముగ్ధితిములు. (3) గ్రామములయందుండునవి. (4) ఆరణ్యములయందుండునవి. మాధవుడే, స్మృతవచనముల నాధారముగాజేసికొని ఆటవికులను వైదికులను ప్రత్యేక న్యాయసభ లందుననియు ఆసభల సభ్యులు ఆశ్రుతుల వారుగనే యుండవలయుననియు వ్రాసెను. దీని యుద్దేశ్య మేమనగా అసభ్యులైనవల వాస్తవము నిర్ణయించుటకు మిక్కిలి సులభములగు ననుట. అసభ్యులములైన ధర్మములును ఆయాకోరికతో జేరినవారికి బాగుగ దెలిసియుండును. ప్రతినిష్ఠియమును గ్రామవంతులగు ఒహుజనలచేతనే భరుగు చుండెడిది. ప్రభువు ఇచ్చితోగాని యధిపామునో గానిత్రై కియలేదు. వైవాసుకుడును తర్కియ నుండిన పూర్వో

ములు చక్కగా చర్మింపబడక నిర్ణయము జరుగుటలేదు. సభ వీరిని సమాహితములై యుండునపుడు వ్యవహారము వృత్తిగా నవలంబించు చక్కకు అంత యవసరము లేకుండెను. ఇదిగాక నిష్ఠాయాధికారులు కేవల సభ్యులకే గాదు. అనగా నియుక్తులైన సభ్యులకే గాదు. ప్రాడ్వివాదుడు ఆమాత్యులు బ్రాహ్మణులును రాజునుసహాయము చేయవలయునని కాత్యాయనుని వచనము. రాజు ఆమాత్యులతోడను బ్రాహ్మణులతోడను సభప్రవేశించవలయు నను మను వచన మిదిగదా? యువాహరించితిని. బ్రాహ్మణామాత్య శబ్దము లుపదేశింపబడి యుండుటచే నిబంధకారులు సహజ బుధ్యన్వేషముం గను పరచుచు ప్రభువు న్యాయవిజ్ఞ యమున నియుక్త సభ్యులనే మాత్రమునహాయముగా గనక బుధిమంతులగులైనవలెననుచు యెడల వారిగుండ చేర్చుకొనవలయునని నడిచిరి. అట్లవారు గౌరవాధ్యము నిశ్చేలుగా కోరుకొనబడుచును. వీరి నిష్పాక్షిక బుధియు ధర్మవిజ్ఞానమును వాచుల కుపకరించుచుండెడిది. ఇంగ్లీషుచేతనే నాకొడు శాస్త్రజ్ఞుడు నియుక్తుడైనను కాకున్నను సభయందు ప్రసంగించవచ్చునని వాక్యమైనది.

“అనియుక్తో నియుక్తోవా శాస్త్రజ్ఞోవత్ మన్వతి
జేహిం వాచం సనదతి యాశాస్త్ర ముపజేహి.
ఈ వచనమున నియుక్తుడనగా రాజుచే నియోగింపబడినవాడు. అనియుక్తుడనగా అట్లు నియోగింపబడక యచ్చుచుచే దొరకనవాడు. మనకు గావలసినదేమన వానిప్రతివాదులకుం బడుటగా వాదించుటకు మనస్ఫూలుండిగా? లేదా? అని. ఉండి యుండవలయుననియే నిశ్చయించుకొని యున్నది. ఏలనయ వానిప్రతివాదులు ఎట్టివాగునైన నుండవచ్చునా? అనగా చిన్న వాడుగను పెద్దవాడుగను ప్రశ్ని మోగవారుగను గూడ నుండవచ్చును. ఇట్టివానికి బడుట లేదు యధిపాములు సమర్థులనువారు లేనియెడల వ్యవహారము నడచుట చుర్రముగదా? ఈ కారణముచేతనే వ్యాసుడు.

కులశ్రీ, చాలకోశ్యత్త జహ్నానాం చ బాంధవాః |
పూర్వవక్షోత్తరం బ్రాయః నియుక్తో భృతకారిధాః ||
కులశ్రీ, బాలుడు, శిల్పివాడు, మందుడు, మఱి మఱి నుండువాడు వీరలయొక్క యధిపాం ప్రవృత్తికారములను బాంధవులుగాని, నియుక్తులుగాని, స్మృతముగాని చెప్పవలయును. ఇచ్చోట నియుక్తుడు భృతకుడు. అనగా కక్షల వలన భృతికైనను భృతి లేకవైనను, నియోగింపబడిన వాడనుటకు సంశయంప నక్కరలేదు.

తృతీయ అర్చ హిహిదా సభ.

వెనుగొండలో సమావేశమగుట.
కడవిక నెల 30, 31 తేదీలన కృష్ణాజిల్లా తణుకుతా.
వెనుగొండలో నిసర్జ జరిగినది. రెండువందలకు పైగా సభ్యులు చేరియుండిరి. నర్సాపురం డిస్ట్రిక్టు మునసియకోర్టు స్థితమగునాడగు కొమాండూరి శేషనారాయణు డి. యే, గారు సభాధ్యక్షులుగ దయచేసి మృదుమధుర వాక్యములతో సభ్యుల హృదయము కలుగునట్లుపర్యవహించిరి. ముగియును ములపర్రు వాస్తవ్యులగు శ్రీబంధకవి నెంకిట బోంకేశ్వరగారు ముఖ్యో విచ్చేరి రక్తువకలయవారి నెక్కుడుస్థితికి తెచ్చుటయందు వాకిగల పట్టుదలయు శ్రేయసు తెల్లడించుచు సభవారుచేయవలసిన పనులను గురించి ఉపదేశించి మాటాటి తిరుగునలై వచ్చి కావ్యము నెనవేసినవల కెంతయు కందనములు. దూర గ్రామములనుండి తమకుండు కార్యముల వదిలి కులాధికారుల మునో సభ్యులువచ్చి వైద్యముతోను ఉత్సాహముతోను కావ్యము నెనవేర్చి బోధకుల నేర్పించుటకున శేష చాలు విద్యావ్యాపకము నియత్రమున నుమాను చేయుటసామలు చందాలు జేసిరి. డిమ్మట నితీగార్యములు సభయందు ఆంకి కరింపబడినవి.

ఆంగ్లేయ దొంగలముఠావారు మన దేశములలో విద్యా వ్యాపకము కలుగుటకు నరకాశము కలుగజేసి నందులకును ముగ్ధముగ ఈడి. తెట్టి జాతుల విద్యార్థులకు స్కూలు డివిషులు తగ్గించినందులకును ఇనలకు నేనే పౌఢ్యస్థానింక్రయముల నొసగినందులకును ఈ సభవారు దొంగముఠావారి యెడ కృత్యతన మొనర్చుచున్నారు.

ప్రసోజను:—అగ్రాసనాధి పతిగారు.
(2) చాలగారికిలకు వైద్యశాస్త్రములకు విద్యప్రయోగములు చేయుట ముఖ్యకర్తవ్యము.
ప్రసోజను:— గూమారి గ్రామములు గారు.
సపోజను:— దొమ్మేటి వెంకన్న గారు.
డి. రెవెన్యూ. నాయుడు
కర్నూలు కృష్ణారావుగారు
కొంగు గారుస్వామిగారు
బంకవి వెంకిట బోంకేశ్వరగారు
(3) విద్యావ్యాపకమును, మానవ వ్యవసాయస్థానములు ఈడిగ సంఘ సంస్కరణాదులను గురించి డిమ్మట బోయ

సంఘమువారికి బోధించుటకు బోధకుల నేర్పరచుట ఆవశ్యము.
ప్రసోజను:— దొమ్మేటి వెంకన్న గారు
సపోజను:—వేంకట సుబ్బారావుగారు.
తమ కుటుంబములో జరుగు వివాహాది శుభకార్యముల యందు ఒకరూపానుకు తక్కువకాకుండ పేదయూడిగ చాలున విద్యా వ్యాపనాదులకొగకు చందాల పూర్వకముగ ద్రవ్యమును పోగుచేయుట సభవారు నిశ్చయించుచున్నారు.
ప్రసోజను:— వేంకట సుబ్బారావుగారు
సపోజను:— గూమారి వెంకిటస్వామిగారు

విచిత్రాచారములు.

ఇగ్గొండు, స్కాట్లండు, పర్లండు దేశములు.
ఈ దేశములందలి కొన్ని కొన్ని భాగములలో దేవతల యందలి నమ్మకమును, స్వప్రేక్షకులను మిక్కిలి ప్రబలి యున్నది. గృహమునం దేశ్రీదేవి ప్రసవ భాగననుభవించు సమయమున కెవరో వచ్చినచో వాచా ప్రసవభాధ ననుభవించెను. శ్రీని పలుకరించి పోవలయును. లేకున్న కొంచెము సీలైన నామెకు పోయవలయును. శ్రీప్రసవమైన తరువాత గామెకు గల్గెడి భాధల నాశ్రీయొక్క వస్త్రమును సుధవించు ననెడి నమ్మకము కొన్ని భాగములయందలి జనుల మనముల యందు నాటుకొని యున్నది. ఇగ్గొండు దేశము నందలి శ్రీలు తమ వాదలను తమ భర్త లనుభవించగలంతులకై వారి గుటులను భరింతురు. శ్రీ ప్రసవించెను సమయమునకు మట్టు ప్రక్కలనుండు అమ్మ లక్కలందరను చేరుదురు. కాని ప్రసవించెను శ్రీ, పాలులేని దగునను సమయమే, పిలకు పాలిచ్చుచుండెడి తల్లినిమాత్ర మవటికి చేరనియ్యరు. అట్టిది సంభవించెనేని పాలుకుడిచెడి పిల్లకు గమ్యముగా కొలిచన్ని ప్రసవించిన శ్రీయొక్క కాలిక్రిందనుంచి చూర్చినచో పాలు పడునట.

పిల్లలు పుట్టుమచ్చలతో జనించుట యద్భుతము. పుట్టిన పిల్ల మీదను, చుట్టును నుమియుట మిక్కిలి మంచినది. ఇతరులు జన్మదినము, ముహూర్తము, సానము, శిశువుయొక్క భావిద శను నిరూపించుటకు మిక్కిలి యాకర్షకము లైనది. పిల్లలకు జాతకములు వ్రాసెడివాడుక యిదిటను ప్రబలియున్నది. తెల్లవారు జామున జనించిన శిశువు మంచి యాత్మజ్ఞానియగు నట. కాని ఇగ్గొండు దేశమున కొన్ని భాగముల యందా సమయమున జనించుట యశుభమును నూచించునట. ఇండ్రి గృహమునందున్నచో పిల్లలకు దేవతలన ఎట్టి చెడుగును కలుగదని యైకమవారు నమ్ముచున్నారు. రెండ్రులుండుటకు వీలు లేకున్నచో పిల్లలను రక్షించుటకై పిల్లలు తమ భర్తల గుడ్డల నైకను పిల్లలనికా కప్పవరు. అద్భుతము నుడిచివేయుటకు నేమా యుభయముచేత శిశువుయొక్క యం చేతిని సామాన్యముగా నీటితో కడుగునియ్యరు. లేక ఎండనము, అన్న ప్రాశనము మొదలగు సంస్కారముల చేతము లయందును వాడు కలో నున్నది. శిశువు మొక్కి గొన్న సంకల్పము వరకును కత్తిరింపవచ్చు. తల్లులుగారి, గారులుగారి గొట్టెయొక్కంకు నల్లుగా కొట్టెడురు. గొట్టెను కత్తితోగారి కత్తితోగారి చీలివేసిచో శిశువు గొంగయగునట. సామాన్యముగా శిశువులను గూడుట మిక్కిలివ్యభిశిశువు శిశువు నాయకలము చేసినగారి కయ్యముల రాఫలంబుచి తొలగింపబడి చచ్చికాబాలడు. నాయకలము సామాన్యముగా వారాధనాలయములందు చేయబడును. అట్లు చేయబడవచ్చుడు శిశువునుండి పయ్యము సాహసోహుకై మొదలుపు. తెనన బడును. ఇట్టి తిలుపులను వయ్యపు తిలుపులందును. విదన కాను పునకు ననించిన శిశువు అగ్నిప్రేక్షక కలయగునని యాదేశము లందెల్లెడల నొకవాడుక కలరు. ఈ శిశువు మామ్రునంగు రెండు శ్రీపురమ జాతుల పురుగులుండునట. ఈ పుగులు చచ్చినచో ఆ శిశువునకు పురుగులకల గూడునని పోవుటయోగాక యేకేవే వీరలల బాధ కందించుచుండు శిశువులు నీలకం 1లరు. పిల్లలు లేని తొట్టెనాపుట వ్యాధి చేరువు కావున సామాన్యముగా నాచార గంతులు లిట్టి కార్యములు చేయబడును.

విశేషాలనుందలి నమ్మక గొదేశములందు వెంకు. ఆంధ్రపుష్పినివాసా మైపిల్లలనుమూడెంకా బాధించును. తొట్టెగా వచ్చెడివన్న గొట్టెలన్న కాకుంకుటకై యూడినన్ను నాలకణముతో కలికొల్పుదురు. పిల్లలు వెనుకకు వదిలినచో పిమ్మల వికలము జేరించునట.

వివాహకార్యములకు శుభవాయు మిక్కిలి గురుభిజను. శుభవాయులయొక్క శివమ్యురను తెలిసికొని ఒక శిశువు పక్షిచేయవలెను. వాడెయందు నీశిశువాలోలన నల్లుకై మెక్కున. వివాహములయొక్క శుభ శుభములయొక్కముల బట్టి మారుచుండును. శుభపు వరుగు శుభము గొట్టెనను

TELEGRAMS.

REUTER'S TELEGRAMS.

The Irish Home Rule.

More Gun-running.

LONDON, June 5.—A schooner ran three thousand Mauser Rifles into the Belfast harbour in day-light to-day. The Volunteers removed the rifles in the drays without the authorities having the slightest suspicion.

Suffragette Outrages.

A Church Destroyed.

LONDON, June 5.—Fire has destroyed the historic Church at Bredtall, Derby, including the priceless relics and a monument to Erasmus Darwin. Explosions were heard inside the building. The occurrence has aroused bitter anti-Suffragette comments, and a number of Vicars are closing their churches except for services. The utmost reticence is being maintained at the Buckingham Palace regarding the alleged incident at yesterday's court. It is understood that the Suffragettes were two sisters being daughters of a well-known titled lady and that they were not debutantes but had been previously presented and were thus admitted without hesitation. Increased precautions are being taken to-night.

The Question of Damages.

LONDON, June 5.—The "Times" announces that the law officers of Crown are considering the question of obtaining damages from subscribers to the Women's Social and Political Union, the complete list of which has been obtained for the recent raid.

'Empress of Ireland' Disaster.

Payment of Insurance.

The Total insurance on "Empress of Ireland" will be paid in few days. It amounts to £400,000.

The Mansion House Fund

The Mansion House Fund for "Empress of Ireland" disaster now amounts to £. 24,000.

Memorial Service.

At the memorial service held in Albert Hall for the Salvation Army victims of "Empress of Ireland" disaster, 148 chairs were left vacant. A letter of condolence was read from the Queen.

Commander Rice's Body.

The body of Commander Rice has been discovered.

Revolution in Naval Warfare.

Dreadnoughts Useless.

More Submarines and Aeroplanes Wanted.

The papers give prominence to a letter from Admiral Sir Percy Scott declaring that submarines and aeroplanes have revolutionised naval warfare and that dreadnoughts are useless. He says we require enormous fleet of Submarines, Airships and Aeroplanes and a few fast Cruisers.

Aviation Fatality

DIJON.—Two military aviators, Lieutenant Gironne and Private Rioux, fell two thousand feet while flying near here and were killed.

Docking of the "Aquitanka".

It is reported that in contrast to accidents to the German liner, "Waterland" (see 22nd and 27th May), the new British leviathan "Aquitanka" was docked at New York in half-an-hour.

It is said the liner was handled like a tug.

The Balkan Situation.

Release of the Bulgarians.

DEDEAGATCH.—The deported Bulgarians have been released with enthusiasm. The release has calmed the dangerous excitement.

Failure of the International Commission.

DURANGO.—The International Commission of Control has returned here after a fruitless attempt to negotiate

TELEGRAMS.

with the Insurgents who persisted in their demand for the Mohammedan Prince.

Martial Law proclaimed.

The Government has now proclaimed the Martial law in Durazzo and has ordered malissoris against the Insurgents. The order is however to be cancelled as some refuse to fight. The population is in panic and many are embarking on Steamers.

Dissolution of the Australian Parliament.

LONDON, June 5.—MELBOURNE.—The Governor General has granted the request of the Cook Ministry for the dissolution of both the Houses of the Commonwealth Parliament.

The Russian Customs Bill.

LONDON, June 5.—ST. PETERSBURG.—The Government has promulgated a Customs Bill placing a tax on peas, beans and grain.

Russian Naval Expenditure.

"Novoye Vremya" says that the Defence Committee of the Duma has decided to vote an additional £ 10,000,000 towards the Black Sea fleet. The Minister of Finance says that Russia must spend an aggregated total of £752,000,000 during next five years on army and navy.

Australian Naval Construction.

A Futile Task.

MELBOURNE.—Mr. Salter, Manager of the Federal Dockyard, in his report to the Minister of Defence, says that the building of warships in Australia will be largely futile as the vessels will not be completed until half of their effective life has been concluded, because their construction will take five years instead of two owing to shortage of skilled labour while the absence of the piecework system will add 30 per cent. to cost and expenditure. Half a million sterling will also be necessary to cover come the deficiencies in the dockyard equipment.

Obituary

The death is announced of Earl of Lucan.

Short Telegraphic News.

LONDON, June 5.—It is reported that Mr. Rudyard Kipling will be the Unionist candidate for Bordesley in succession to Mr. Jesse Collings.

ROME.—Pope to-day received the Bishop of Fiume in private audience.

The gilt-edged stocks to-day receded. Canadian Government five million sterling four per cent. Loan at 98 is being underwritten.

The Shell Transport Company has declared a dividend of 5 making 35 per cent. for the year free of income-tax.

LONDON, June 5.—Perrieggia has been sentenced to a year and fifteen days imprisonment for theft of "La Gioconda."

LONDON, June 6.—Captain Kelsey, Leader of the "Daily Telegraph", Cape to Cairo Motor Car Expedition has died in Central Africa as sequel to mauling by a leopard on April 12th.

INDIAN TELEGRAMS.

(From Our Own Correspondents.)

Mysore Economic Conference.

Resolutions.

MYSORE, June 5.—Among the few Resolutions arrived at after thorough debate in each case at the Economic Conference this afternoon may be mentioned (1) That an intelligent and experienced officer of the Education Department who is a graduate be sent to Europe at State cost to study the organization of Primary and

TELEGRAMS.

Technical schools in England and Germany. (2) That duly qualified Superintendents of Games and Physical Exercise be attached to the Mysore Normal-School and the Maharani's College, their duties to include training of suitable instructors for the District and the Taluk Schools and to bring these together annually for an Exhibition during the Dusserah. Then the Conference rose for the day.

Kannarese Language Movement.

Members were engaged in discussing a proposal for an independent organization for the encouragement of general literature in Kannada and for the standardising of that language and improving the dialects by bringing together the Kannada speaking people of Mysore, Bombay and Madras.

Deaths Due to Airblast.

In Kolar Gold Fields.

KOLAR GOLD FIELDS, June 5.—An airblast, resulting in two lives being lost and twelve injured, among the latter being a Italian contractor, Zeppethi Francis co. has occurred in the Ribblesdale Shaft of the Mysore Mine. While the Italian contractor and his men were working at the bottom of the sink, an airblast occurred bringing down a quantity of broken ground, some falling on those engaged at work. Cooly Ragavan was killed instantly, while cooly Sanjur Ponnusawmy was severely injured, who however died on being removed to the Mines Hospital from fracture of the skull. Two others sustained some serious injuries and doubt is entertained of their recovery. The Italian contractor has received injuries to both his hands and head and they are described as not being serious. The remaining injured coolies are receiving treatment at the Companies Hospital. Some years back the Italian contractor was injured by an airblast and this is his second experience.

Bombay Cotton Fires.

Yet Another.

BOMBAY, June 5.—To the long list of cotton fires this year has been added one more. A two-storied building on Frere Road opposite to the docks used as godowns was burnt down to-day, notwithstanding the best efforts of the Fire Brigade. In the godown were stacked 3,500 cotton bales, which have all been destroyed. They belonged to the Indian Cotton Company and were insured with Messrs. Gaddum and Company.

Seven Labourers Injured.

The falling of two floors brought down with them the wall on the west side of the godown, which fell on the roof of another godown at the rear. In the latter godown were stacked bags of seeds, and a number of people were working in it. The roof fell on them and seven of the labourers were injured, more or less severely. The men of the Fire Brigade, Police and Salvage Corps ran to the godown, extricated the injured and sent them to the hospital. One man was reported missing.

The Damage.

The total damage is estimated at about Rs. 2,00,000, fully covered by insurance. The cause of the fire is not known.

Baranagore Conspiracy Case.

CALCUTTA, June 5.—The Baranagore case in which Hursonath Chatterjee and Khogendro Nath Chaudhury were charged under sections, 19 and 20, Arms Act, and also under section, 120 B. I. P. C., was resumed to-day before Mr. Panton at the Hastings House.

A Sub-Inspector's Evidence.

A Sub-Inspector of the Baranagore Thana said at the first search which began at 5 A. M. in the morning Mr. Lowman and Mr. Denham were present. Hursho was one more besides the one who was sleeping and this led the police to think that there were more than one man there. Enquiries were made about Dinal and he led to no effect. Witness never heard his name before. There were some witnesses present at the search.

TELEGRAMS.

Cross-examination

Cross-examined by Mr. U. N. Sen witness said that he had received information from Mr. Denham that some persons connected with Raja Bazar bomb case were living in a house in Victoria Road, Baranagore. Witness never suspected that the witnesses would not speak in favour of the prosecution.

Re-examination.

Re-examined by Mr. Gupta witness said that he thought that at the time of drawing up the first information the Raja Bazar bomb case was going on before the Magistrate. Case on first information was dropped just before the complaint against the accused was lodged and they were re-arrested.

Srimani's Evidence.

Harpado Srimani examined said that on 20th January last while he was sleeping in his house he was called by the Sub-Inspector to accompany him to the house searched. There were four or five European gentlemen and several constables. He saw the witness Krishna Chandra Adak there. He pointed out a building the windows and doors of which were closed. He with the police entered the house and met a Babu who was arrested by one of the Sahibs (identified the accused Hursho). Then they entered the western room and found parts of the revolvers, charcoal and some tools there. In the courtyard torn pieces of letters were found. Accused Hursho was alone in the house. In one room two rent receipts and some papers were found. They put their signature on some of the articles found in the search. The search list was read out to them and they signed the same. The witness said that the house was always closed.

After the examination of some formal witnesses the Court rose for the day.

Study of Oriental Languages.

For European Officers.

SIMLA, June 5.—The Government of India have issued a revised set of examination rules with a view to making the study of Oriental languages more attractive to officers. Officers of the Imperial branches of education and police services are placed on the same footing as I. C. S. as regards languages examination. Officers of the agricultural, forest and veterinary services are allowed to take proficiency in any vernacular of the province in which they are serving. Leave may be granted upto three months before high proficiency and degree of honour examinations in any of the vernaculars and also to candidates to higher standard high proficiency of degree of honour in Sanskrit, Arabic, Persian or Pali for study out of India leave may be six months. Limit of service for higher standard is from ten to fifteen for proficiency and for honour degree time limit is abolished. Rewards for passing high proficiency tests in vernaculars are raised from Rs. 1,000 and Rs. 2,000 to Rs. 1,500 and Rs. 3,000 respectively and in Persian the rewards for higher standard and honours degree are raised from Rs. 500 and Rs. 4,000 to Rs. 800 and Rs. 5,000 respectively. Examination of the proficiency standard is instituted in each province in all the important vernaculars. The limit for passing this is 10 years and reward Rs. 750.

The new rules take effect to-day but changes in the text-books not until April next.

Hindustan Assurance Bank Case.

Transferred to Lahore.

SIMLA, June 5.—It is notified in the current issue of the Gazette of India, Home Department, that the criminal case of Lala Thakur Datta versus Mangal Sen, Managing Director, Hindustan Assurance, is transferred from Dera Ismail Khan to the Court of the District Magistrate, Lahore.

Hearing.

LAHORE, June 5.—The defamation case brought by Dhan Mangalsen, Director of the Hindustan Cooperative Insurance Society, Gujranwala, against the *Arya Patrika* came on for hearing to-day before Mr. N. S. Shaw, City Magistrate, Lahore. The gist of the complaint is that "*Arya Patrika*" published some comments suggesting that owing to Mangalsen's managing

TELEGRAMS.

secure control of the Company, other Directors have retired from the concern and that Mangalsen, as the sole local director of Ahmedabad Kathiawar Banking Corporation, sold to the latter at an unfair bargain many thousand pieces of land which he purchased with the bank's money. The complainant's statement which was continued from the commencement of the hearing took up the whole day and was unfinished when the Court rose. Complainant said that some Directors retired (some by rotation and some by resignation) and that one Director Sardamull's suggestion in his resignation letter that owing to complaint of having taken 13,000 shares which gave him 13,000 votes and to there being no further shares available in market he retired was wrong, since shares of the company including his own shares were available for sale in the market. Witness said that an amended article giving votes for every share was passed without objection by an extraordinary general meeting and was registered by Registrar of Joint Stock Companies on payment of the requested fee. Witness further said that he bought land at Gujranwala for 17,800 for which he had to borrow 10,000 from Kathiawar Bank and then sold the same afterwards for 30,000 to the Bank and the transaction was approved by the Head Board of the Bank. Witness further said that many papers favourably reviewed his Company and that Rallaram, one of the alleged conductors of "*Arya Patrika*", had written about him to injure his reputation.

The Delhi Conspiracy Case.

Dinanath's Evidence Concluded.

DELHI, June 5.—In the conspiracy case to-day cross-examination of Dinanath on behalf of Basanta Kumar Biswas and Ramlal was concluded. He said he made confession to Lahore police after he had asked for a pardon because he felt he was at fault and had no heart for the work of secret society.

Mr. Rauf on behalf of Hanwant cross-examined and confined his questions to the connection between his client and Hardayal and said that he wished to show that Hardayal was purely an education reformer and no anarchist. The approver stated that he knew nothing of Hardayal's itinerary since his departure from India in 1908.

Alleged Seizure of Cocaine.

Accused Acquitted.

RANGOON, June 6.—H. Macdonald who was arrested the other day in connection with the discovery of a Gladstone bag in his premises said to contain 2,000 tolas of cocaine, has been acquitted by the Magistrate of Moulmein and his bail bond cancelled. The report of the nature of contents by the Government Analyst, Rangoon, certified that the seizure was anti-febrine and not contraband. Macdonald cannot account for the bag and its contents being found on the premises.

Strange Loss of Memory.

An Extraordinary Instance.

CALCUTTA, June 5.—An extraordinary instance of loss of memory has just occurred in Calcutta. Last evening Inspector Ottman of Howrah came across a respectably dressed European who was unable to give either his name or his residence or to name any acquaintance or relation. This morning the Inspector took up enquiries. The man could only remember a connection with printing presses and types. In the course of conversation he told a curious story. He said that the first thing he remembered was being brought to himself quite suddenly and as out of a sleep by hearing the whistle of a train and the whirr of wheels. He recovered consciousness as it were in a flash. He was then standing on a country road where he had not the faintest idea. He looked around him bewildered. The whole countryside was strange but yet familiar in a sense. But he found on speaking to a passerby that he could not make himself understood. In considerable unrest of mind searching to discover his whereabouts and wondering as to how he could have reached so strange a place with no recollection of a journey he walked towards the railway lines and passing along them came to a station which turned out to be Serampore. The name conveyed nothing whatever to his mind but he was sufficiently in possession of his senses to read the time tables and to realise that he was only a short distance from Calcutta. So he bought a

ticket to Howrah. Inspector Ottman took him to the Government Press and there he was identified. He was then taken to his residency in Dhurramtollah where he is being cared for. It appears that he had been missing since yesterday but so far his movements of the day are unexplained.

A New Title Created.

Aggamahapandita for Burman Scholars.

SIMLA, June 5.—H. E. the Viceroy and Governor General has been pleased to sanction the institution of a new title of Aggamahapandita to correspond with the titles of Mahamahopadhyaya and Sham-ul-Ama. The title of Aggamahapandita (the meaning of which is one who is preeminently learned or chief among great scholars) will be conferred on Buddhist scholars in Burma who render eminent services on the promotion of Oriental learning with special reference to Pali. Each recipient of the title is to be granted an annual pension of Rs. 100 or when the recipient is a monk an annual or monthly doles of rice to the value of Rs. 100 a year will also be given. A seal will be engraved with the name of the title and of the recipient. The title shall be prefixed to the name of the title holder.

A Riot in Tea Plantations.

In Tezpur.

SHILLONG, June 5.—A serious riot is reported on the Monai tea garden from Tezpur. While dealing with the disturbance the Manager wounded a cooly with a revolver and was himself dangerously wounded on the head. Investigation is proceeding.

Death of Dr. Sir S. M. Tagore.

CALCUTTA, June 6.—Raja Sir Sourindra Mohan Tagore, Doctor of Music, Philadelphia, died yesterday at the Tagore Castle at the age of seventy-four. He was the greatest living authority in the Sanskrit theory of music. He was the first to teach Hindu music through a notation devised by himself. He was created a Knight Bachelor of the United Kingdom for the advancement of the art of music.

Strictures on the Police.

Commission for Inquiry.

BOMBAY, June 6.—Mr. E. Clements, late Sessions Judge of Allahabad, having passed strictures in his judgment against the conduct of Dan Singh, Police Sub-Inspector, and another police officer, attached to the C. I. D., in connection with a coining case, a Commission consisting of Mr. C. B. Kennedy and another Civilian Judge will sit by the middle of this month to enquire into the conduct of these Police Officers in pursuance of a Government Resolution.

All-India Weather.

SIMLA, June 5.—The Monsoon has appeared on the West Coast and given moderate rain in the South of Bombay. Disturbed conditions have again given widespread rain in Northern India. Rainfall has been nearly general in Burma, Bengal, West United Provinces, East Punjab, Konkan and Malabar, and local in Behar, East United Provinces, Central Provinces and South Hyderabad. A few falls also have occurred in Assam, West Central Provinces, Bombay Deccan, Mysore and South-east Madras. The principal amounts are:—Kyaukpada five inches; Maymyo four; Rangoon, Bassein, Toungoo and Mandalay three; Moulmein and Akyab one and a half; Lashio one; Shillong and Cox's Bazar two; Barisal three; Mysore one and a half; Patna, Lucknow, Meerut and Roorkee a half; Dehra Dun and Chakrata three quarters; Mussooree two; Agra and Amballa one and a half; Seoni, Nagpur and Chanda a half; Ratnagiri and Cochin one and a half; and Marmagao and Calicut two.

FORECAST:—Diminution of rain in Upper Burma Elsewhere no great change.

Arabian Sea Report.

To-day's mail steamer reports monsoon conditions.

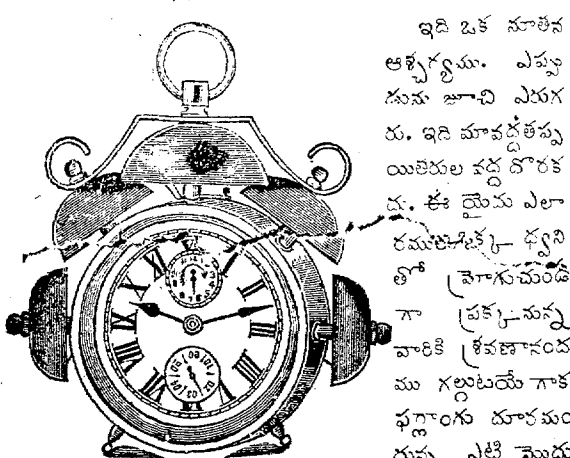
NAGPUR, June 5.—Poona Bank has closed its branch here owing to the public's lack of confidence in Swadeshi Banks.

ఈపంచలు కొనువారికి వీటితో పంచ 1-కి అత్తలారా
మన కొద్దిగా వందల ప్రమాదము అను మానన గ్రంథ
వకటి. ఈ దా ఇనాముగ పంపబడును.

పంచమును! వే: వేలు కర్పవడినది!! వెనుకవోరకపు!!
మేలైన జపాక పట్టు పంచలు

అనేక పంచలు కర్పవడినందున
ప్రస్తుతం ధనం లెగించియున్నాము.
వాచకులారా! శృంగారమున్న
నాగరికతయున్న గలపేలైనఅసల్
పట్టుపంచలు పండుగదినముల ఆనం
దముకొరకు తెచ్చించి విక్రయించినది
పోగ మిగత కొద్ది పంచలుమాత్రమే
యున్నది. ఇందులో ఎరుపు, పచ్చు,
ఆకుపచ్చ, నోనా, పేకువర్షం
ఇత్యాదిరంగులు గలవు. క్లాసునియమైనట్టివి. త్వరపడుదు.
గీ మూరనిడివి ౨౪ మూల వెల్లువల పట్టుపంచ 1-కి 2-0-0
పంచ 1-కి తపాలపుర్పులు ... 0-4-0
డిటా రెండుపంచలు కొనువారికి తపాలపుర్పులు ఇనాం.

టి. సీతారామ మొదలియార్,
3, కందప్పమొదలి వీధి, తిరువల్లి క్లెయిన్, మదరాస్,
5, బెల్లుల అలారం పైంపు.

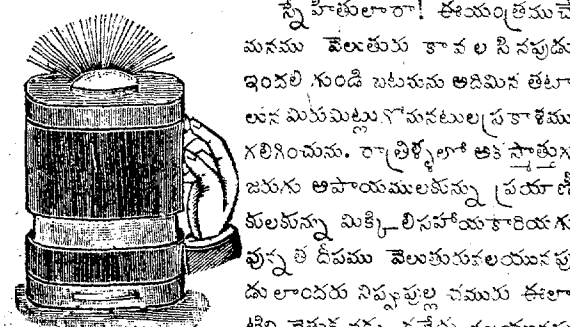

ఇది ఒక నూతన
ఆశ్చర్యము. ఎప్పుడు
నువ జూచి ఎరుగ
రు. ఇది మానవత్వపు
యితరుల కద్దరొరక
దు. ఈ యెరు ఎలా
రముతోబాటు ధ్వని
తో మోగుచుండి
గా ప్రక్కనున్న
వారికి శ్రవణానంద
ము గల్గుటయే గాక
ఫగ్గాంగు దూరముం
దున్న ఎట్టి మొదలు

నిద్రుపోవు వానికైనను లేపగలదు. మిక్కిలి దృఢమైన సామా
నలలో జేయబడినది. మిక్కిలి యుపయోగమైనది. మనము
ఏ గంటకు లేపమనిన ఆగంటకు సరిగా తండుస్తామని లేపును.
దీనివెల 4-8-0 ఎంపరు వాచికంపెని,
పోస్టుబాక్సు నెం. 170, మద్రాసు.

Emperor Watch Co,
Post Box No. 170, Madras.

నూతనముగా మారుచేయబడిన మనోధ్రుమ గలిగించు
నిచిత్ర ఎలక్ ట్రి పాకెట్ దీపము.
యెత్తగానే అగిపోవు దీపముల డాంభికపు ప్రకటనలను చూచి
మానపోవలదు. దీని ధర దీపము 1-కి, 2-8 0

స్నేహితులారా! ఈయంత్రముచే
మనము వెలుతురు కావల సినపుడు
ఇందలి గుండి బటనును అదిమిన తలూ
లన మిరుమిట్లు కొనువటలుప్రకాశము
గలిగించును. రాత్రిళ్ళలో అక సాత్తుగ
జరుగు అపాయములకున్న ప్రయోజ్ఞీ
కులకున్న మిక్కిలిసహాయకారియగు
పున్నత దీపము వెలుతురునలయునపు
డులాందరు నిష్కపుల్ల చమురు ఈలా
టివి వెతుక నక్కరలేదు. వలయునపు
డదిమిన తనంతనే ప్రకాశముగలుగును. దీనిని వాడుకొను పద్ధతి
దీపముతోకూడా అచ్చుప్రతికపంపుదుము. ప్రతివారి జీవితముందు
సదా నొకటియున్న యెడల ఇతరుల సహాయము అక్కరలేదు.
దీపము 1-కి 2-8-0. (ఒకదీపముకొని మానిజము పరీక్షించుడు)
మా చిరునామా:—టి. సీతారామ మొదలియార్,
నెం 3, కందప్పమొదలి వీధి, తిరువల్లి క్లెయిన్, మదరాస్.

ఆంధ్రపత్రిక పత్రికమున ప్రతినిధులు ప్రభల
శ్రీరామశాస్త్రిగారు మున్నగువారు సంచారము
జేయుచున్నారు గాన వారల నాదరించి పత్రికకు
లేగిన సహాయమునుజేసి పత్రిక నాదలచుటకు
దత్తమండలములోని మహాజనులు పొద్దితులు.
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
పోస్టుబాక్సు నెం. 212, మద్రాసు.

అమృతాంజనము

అన్ని నోళ్ళులకు లోకవిఖ్యాతమైన పరమామృతము.

AMRUTANJAN

(READ)

A SOVEREIGN REMEDY.

FOR

Head-Ache, Rheumatism Neuralgia, Chest Colds, Sprain,
Stiff joints, Dislocations, Skin diseases, Toothache,
Backache, Cuts, Bruises etc.

PRICE ANNAS EIGHT ONLY.

FREE SAMPLE FOR ONE ANNA STAMPS.

RINGWORM OINTMENT.

Positively Cures Ringworm and Dhobi itches in three applications.

PRICE ANNAS SIX ONLY.

Aromatic Tooth Powder.

Cleans Teeth, Stops Bleeding, hardens gums, Taste pleasant.

PRICE ANNAS TWO ONLY.

CAN BE HAD OF ALL CHEMISTS & DRUGGISTS.

Amrutanjani Dept.

109, FREER ROAD, BOMBAY. 9, JEHANGIR STREET, MADRAS.

అమృతాంజనము డిపో, 109, ఫ్రీరొడ్, బొంబాయి. లేక నెం. 9, జహంగీరువీధి, మద్రాసు.

వజ్రగుళికలు.

ధాతుపుష్టికి, బలమునకు, ప్రాణమునకు రక్త
పుష్టియు, సరఫటుత్వమును కారణములు రక్తపు
ష్టికి మంచి ఆరోగ్యము మూలము ఆరోగ్యము
బహిరంగ శరీరవ్యాధియమువలనను, జీతేంద్రి
యత్వమువలనను గలుగును. వ్యభిచారము, సుఖ
రోగములు, దురభ్యాసములు, విశ్రాంతి లేకుండు
టయు, ఆరోగ్యమునకు హానినిజేయును దీనివలన
శుక్లనప్తము, స్థలనము, శక్తిలేకుండుట, అగ్ని
మాంద్యము, భయము, కంపము, చురుకుదనము
లేకుండుట మొదలగునవి గలుగును వైజయ్యలకు
వజ్రగుళికలు వ్రజాయుధమునంటివి
దీని వెల బుడ్డి 1-కి రు. 1-0-0

పండ్ల పాడి.

పంటిమెప్పులకు దివ్యోషధము. సువాసనగలిగి
ఉండును. సర్వసామాన్యముగవాడుటకు దగిఉన్నది
డబ్బీ 1-కి వెల 0-2-0, 12-కి రూ. 1-2-0.

సుఖభోగి తైలము.

అన్నివిధముల వ్రణములకును, కొరుకు
పుండ్లకును ఈ తైలము ఉపయోగించును. ఈతైల
మును రాచిన పుండ్లు మానును. లోపలికి మాత్ర
లను తినవలయును. అన్నిగాయములను మాన్పును.
డబ్బీ 1-కి రు 1-0-0. వి. పి. సహా 1-4-0
అమృతాంజనము డిపో,
నెం. 9, జహంగీరు వీధి,
బాణ్ణిటపుక, మద్రాసు.

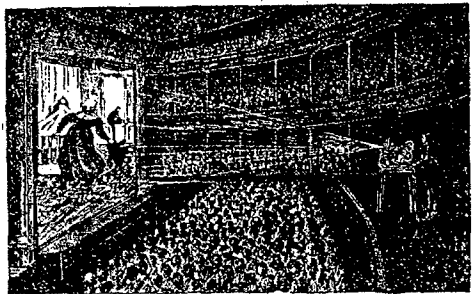
శ్రీమదధాన్యధారసము.

(తెనుగువంధము)
ఈ యద్యతే ప్రబంధము శ్రీమదధాన్య పరిణయము.
అమరుక కావ్యము మొదలగుననేక ప్రాచీన గ్రంథములనుంచి
ప్రసిద్ధి జేరిన వాగ్దాసి అమృతరామకవి ప్రణీతము.
దిగంత విశ్రాంత యశస్సాంధ్రులును, విద్యాభోజులును శ్రీశ్రీ
మృగము. రా. రా. శ్రీమద్ధాన్యధార కామేశము పంతులు
హోటాటు వల్లెగాడికి కృతి యొగ్గుబడినది. ఇది అనేక
విచిత్ర వర్ణనలతోను చమత్కార రత్నాలతోను నిండి ధృక్తి
శృంగార రస సమన్వితంబై చదువరులకు మిగుల యాహ్లాద
కరముగా నుండును. ఇందలి శైలి మృదుమధురము.
దీనివెల రు 1-0-0 కాల్కోతైండు రు 1-4-0 పోస్టేజీ నేరు.
శ్రీమదధాన్యధారామాయణము
చాలకాండము శ్రీలహట బోలవరుగు.
పుల్లెల సుబ్రహ్మణ్యకవి కృతము సులభ శైలిన్న సవంత
ముగా వ్రాయబడినది. వెల పోస్టేజీగాక 0-8-0.
వలయువారు యాద్రోణివిలాసమునకు వ్రాయవలెను.
యేదిది సుబ్బారావుగారు, రామారావుపేట,
లేక, కాకినాడ,
పుల్లెల చిన్న వేంకటరమణయ్య పంతులుగారు.వి 6
ఇచ్చాపురము, గింజాముజిల్లా.

కుర్చీలు, వంచుములు, బీరువలు.

మాకర్త మియంబి నలంకరించు సామానులన్నియు
సులభక్రయమునకు వచ్చును. స్వేచ్ఛబట్టణములో మాకండ్ల
చవుకగా నమ్మువారు లేరు.
మహత కుర్చీ 1-కి 1-2-0
కాకోవన్ కుర్చీ సాదా " 2-2-0
డిటో వేరులుగలది " 6-12-0
ఇనుపమహతి మంచము కాకోవన్ లది 10-0-0
డిటో స్పింగుది 18-8-0
మట్టికం స్పింగు 12-0-0
స్పింగుతో బాపు సముదాయము ఇనుపమంచము 16-8-0
(నింగిలు)
బీరువలు 8x4 అడుగులు 17-0-0
డిటో 5x3 23-0-0 డిటో మెరుకైనది 30-0-0
పడకకుర్చీ అనే సోఫా కుర్చీ చేయబడి 8-8-0
కాగ్నెటూగులో అనేక సామానులు గలవు. వ్రాసిన
వారికి పంపెదము.
పి. ఎన్. పొన్నుస్వామి పిల్లే అండునన్
కాకినాడ మేకర్త 41/42 రాటన్ బజారువీధి, మదరాసు.

ద్రవ్యవంతుడగుటకు మార్గము.

సుమారు రు 600 లు కిర్యు వెట్టివెయ్యడం ఒక కాక బయస్కాపు మెషీను ఒక ప్రదర్శనమునకు నడివడే కిలుములు కొనగలరు. వాటితో వేలకు వేలు ఆదాయగలరు. ఆనంగతు లన్ని మావద్ద మెషీను కొనువారికి ఒక పూటలో ఉచితముగా నేర్పెదము. త్వరగా భాగ్యవంతు లగుటకు యంతకమించిన సుఖపు మార్గము మరలేదు. పూరాసంగతులుగల క్యాటలాగును చూచిన తరువాత మీకే తెలియగలదు. ఆలోచించకండి త్వరపడండి. కారనేషన్ బయస్కాప్ కంపెనీ, హెడ్డాఫీసు:—121, వెడ్లవీధి తిరువళ్ళీడ్డి, (మదరాసు) బ్రాంచి:—ఉర్లాం, గంజాం జిల్లా.

తేలు మందు.

తేలుకాటునలన ఆపాయములేదు గాని విశేష బాధ గలదు. తేలుకాటు విషము నెత్తురులో ప్రవేశించదు. బాధగరములవెంట పెద్దనరముధగ్గర నుండి లాగుట ప్రారంభించును. కుట్టినచోటును మొద్దుగునటుల చేసిన బాధ తగ్గును. ఈ ద్రావ కిము ననేకులు పరిశీలించి. ఇది మిగుల ఘాటు గలిగి నీటివలె నుండును. చెడకుండుటకు గాను రబ్బరు బిరడాగల సీసాలో మందు పోయబడినది. కుట్టినచోట కొంచెము మందు పోసిన బాధమాయ మగును. మందును గలిగియున్న తాము బాధపడక నితరులకు పుణ్యము గట్టకొనవచ్చును. ప్రతీయంట నుండదగినది.

వెల సీసా 1-కి 0-8-0, వి. పి. సహా 0-12-0.

అమృతాంజనం డిపో,

నెం. 9 జహంగీరు వీధి, మదరాసు.

క ఫ హ రి.

సీసా 1-కి రూ. 1-0-0. వి. పి. సహా రూ. 1-4-0.

దగ్గు శ్వాసకోశములందు బలహీనతవలన ఏర్పడును. ఇది అనేకవిధములు. శ్వాసమునలన ఏర్పడిన దగ్గు. శీతకాలమున ప్రబలింతు దగ్గు. శ్వాస కోశముల నూత్న నాళములందు ఏర్పడుదగ్గు. ఉబ్బ సము, తీయదగ్గు. దగ్గుకు సేవింపవలసినమందు దగ్గువిధమును బట్టియుండును.

క ఫ హ రి చూ ర్ణ ము.

చిన్న డబ్బీ 1-కి 0-8-0. (6 డబ్బీల మందు గలది)

1-కి వెల రూ 2-0-0.

ఈ చూర్ణము వనమూలికలచే చేయబడినది. దగ్గు, ఉబ్బసము, కాసపీన, శ్వాసజ్వరము మొదలగువానికి మిగుల ఉపయోగించును. దీని వెంట నుంచుకొనుట మంచిది.

క ల రా మా త్ర లు.

డబ్బీ 1-కి 12 మాత్రలు వెల రూ. 0-6-0.

కలరా క్లేగువలెనే ఒకవిధమైన అంటుబాధ్యము. ఇది గాలియందు నీటియందుపరమాణువులైన విష పురుగులు చేరుటవలన గలుగును. తగిన వెంటనే మందును తినుట ఆవశ్యకము. కలరా యున్నచోట నీటిని కాచిత్రాగుట యుక్తము.

గ్రహణిమాత్రలు.

20 మాత్రల డబ్బీ 1-కి రూ 0-8-0 వి. పి. 0-12-0

రక్తవిరేచనములు, బంక విరేచనములు, జిగుట విరేచనములు, అజీర్ణ విరేచనములు మొదలగునవి ఈ మాత్రలను మూడుపూటలు సేవించినతోడనే నిలిచిపోవును. వీనిని పిల్లలకుకూడ వాడవచ్చును. గణము వెంటనే కనుపడును.

మూ ల శం క కు త్రై ల ము.

డబ్బీ 1-కి వెల రూ. 0-12-0

మూలశంకవలన ఆసనముదగ్గర చర్మము లావుబారి క్రమముగ చిన్న చిన్న మొలలు ఏర్పడును. ఇది పైత్యకోశపు మందతవలన (torpid liver) గలుగును అతికాక, బడలిక, విశేషకాలము ఒక చోట కూర్చుండుట, మలాసరోధమువలన బహిష్కేళమునకు పోయినపుడును ఇతర సమయములందును రక్తముపడును. విషవక కొంతకాలమువాదిన మూలశంకరోగము తగ్గగలదు.

గ జ్జి కి త్రై ల ము.

వెల డబ్బీ 1-కి రూ. 0-3-0 వి. పి. సహా 0-7-0.

గజ్జి, చీడ శరీరమంతట వ్యాపించి ముఖ్యముగ చిన్న పిల్లలకు విశేష బాధను గలిగించుచున్నది. ఈత్రైలమును నాలుగుపూటలు రాచిన తప్పక పనిజేయును.

కు ష్టు కు త్రై ల ము.

డబ్బీ 1-కి వెల రూ. 0-8-0 వి. పి. సహా 0-12-0.

ఈత్రైలము పొడలు, బొల్లి, తెలుపు, నలుపు, కుష్టులకు రాయుటకు ఉపయోగించును.

చుండుకు నూనె.

వెల సీసా 1-కి రూ 0-6-0 వి. పి. సహా 0-10-0

ఈ నూనెనురాచిన చుండు, పొట్టురాలుట, జిల, గోకుడు పుండ్లు మొదలగునవి మానును. దీనివలన వెండ్రుకలకు హానిగలుగక చక్కగగలబెరుగగలవు.

అమృతాంజనము డిపో, 109, ఫేరిరోడ్డు, బొంబయి.

అమృతాంజనము డిపో, నెం. 8. జహంగీరువీధి, చెన్న పట్టణము

ఆనంద సంవత్సర సిద్ధాంతపంచాంగమ్

మంచికాగితము! శుద్ధపత్రిక!! చక్కని అచ్చు!!!

అమృతాంజనం డిపోవారి మందులను గొనువారలకు ఉచితము.

వలయువారు అర్ధణా చీటిని సంపుకొనవలయును.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు లోక విఖ్యాతమైన పరమామృతము.

చక్కని డబ్బీతో సహా సీసా 1-కి 0-8-0 డబ్బీలు 1-కి రూ. 5-4-0.

తామరతైలం. పండ్లపొడి. మోహినీతైలం.

తై డబ్బీ 1కి 0-6-0 వెల డబ్బీ 1కి 0-2-0 5. తులముల నూనెగల డబ్బీలు 1కి 3-8-0 డబ్బీలు 1కి 1-2-0 సీసా 1కి 0-12-0

వి. పి. కిర్యుల ప్రోత్సేకము. } మందుల కేటలాగు ఉచితముగ పంపిండును. }
అమృతాంజనం డిపో, } అమృతాంజనం డిపో, }
నెం. 9. జహంగీరువీధి, మదరాసు. } 109, ఫేరిరోడ్డు, బొంబయి.

ఆనంద సంవత్సరాది సంచిక.

చిత్రపటములతో చక్కగా ముద్రింపబడినది.

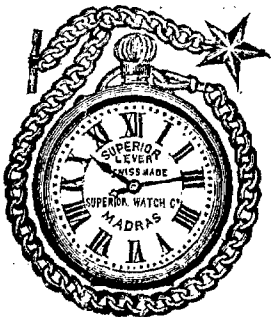
కోరువారు వెంటనే వాగ్సు కొనవలయును.

9, జహంగీరు వీధి, జాడ్వీటవుడ్, మదరాసు.

సు పి రి యర్ లీ వర్ జ్యూ యెలు వాచ్.

సుందరమైన వాచి గొలుసుతో వెల రూ. 3-0-0. పోస్టేజి 0-4-0 దీనికి 5-సం॥ గ్యారెంటీగలదు.

వాచకులారా! మాచే తయారు చేయబడిన సుపీరియర్ లీవర్ గడియారమును ఒకపర్యాయము పరీక్షించండి. మాకంపెనీలో అనేకవిధములుగా యెడతెగక వ్యాపారము చేయుచుండు కొందరు మా స్నేహితులు మా కంపెనీ శీరుతోను లీవర్ గడియారముగాను తక్కువ ధరలో నొక గడియారము తయారుచేయమని వ్రాయుటచే వ్యాపకసోభిష్టులను సోవేర్దలించి మేము (స్విజర్ లాండు) సీమకు ఆడ్డరిచ్చి కేటల కొలిది గడియారములు ప్రతిగడియారము డయలులో సుపీరియర్ లీవర్ గడియార మనియు, మాకంపెనీ ప్రఖ్యాతికొరకు సుపీరియర్ వాచ్ కంపెనీ మదరాసు, అనియును, ఎర్రసిరాతో ముద్రించి, చక్కముల దాగరములకు నందు బెజ్జములకు కెంపులు చెక్కించి అందలి సామానులు యావత్తున్న దృశ్యముగా చేయించి రప్పించి యున్నాము. ఇంగ్లీషులో (సుపీరియర్) అనగా సుపీరియర్ వాచ్ కంపెనీ, పోస్టుచక్రము నెం 167, మదరాస్, ఇ అని వ్రాయుము.

అన్నిటికిని మేల్లెనవి గదా వీనికై వేలు గా వ్రాయనక్కరలేదు గాన మాకంపెనీ పేరుమీద రప్పించిన యీ గడియారమున కెంతటిలాభముండెనో వాచకు లూహించగలరు. ద్రావిడదేశముం దంతటయు చక్కగ వ్యాపించి వేనవేలుగడియారములు కర్పపడి అనేక యోగ్యతాపత్రములు (సర్టిఫికేట్లు) వచ్చియున్నది. ఈ గడియారము చక్కగ నడుచును. గ్లాసుడూముగలది మొరటుపనులకు తరహాగలిగినది. కేటలాగు ఉచితముగ పంపిండును.